

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
НА ТЕРИТОРИЈИ
ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

www.velikogradiste.org.rs, Galerija fotografija Aleksandra Đuričića

ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

април, 2010. године

Тим за припрему плана Општине Велико Градиште
Велико Градиште

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ ЗА ПЕРИОД 2010/2015

НАЦРТ

Велико Градиште

Април, 2010. године

1. УВОД

Локални план управљања отпадом дефинише циљеве управљања отпадом на територији општине Велико Градиште у складу са Стратегијом. Постизањем циљева саме Стратегије управљања отпадом Републике Србије и Локалног плана управљањем отпадом омогућава се побољшање квалитета живота становништва осигуравањем жељених услова животне средине и очувањем природе засноване на одрживом управљању животном средином. Кључни кораци укључују јачање постојећих и развој нових мера за успостављање интегралног система управљања отпадом, даљу интеграцију политике животне средине у остале секторске политике, прихватање веће појединачне одговорности за животну средину и активније учешће јавности у процесима доношења одлука.

Локални план управљања отпадом представља основни документ који обезбеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу општине и представља базу података и основ за израду регионалног плана управљања отпадом, основ за израду радних планова постројења чија је делатност управљање отпадом а која ту делатност обављају на територији општине Велико Градиште. Утврђивање економских инструмената и финансијских механизма је неопходно како би се осигурао систем за домаћа и инострана улагања у дугорочно одрживе активности. Такође, план разматра потребе за институционалним јачањем, развојем законодавства, спровођењем прописа на локалном нивоу, едукацијом и развијањем јавне свести. Локални план управљања отпадом:

- одређује основну оријентацију управљања отпадом за наредни период, у сагласности са политиком ЕУ у овој области и стратешким опредељењима Републике Србије;
- усмерава активности хармонизације законодавства у процесу приближавања законодавству ЕУ;
- идентификује одговорности за отпад и значај и улогу власничког усмеравања капитала;
- поставља циљеве управљања отпадом за краткорочни и дугорочни период;
- утврђује мере и активности за достизање постављених циљева.

За достизање циљева одрживог развоја, у складу са Националном стратегијом одрживог развоја, потребно је: рационално коришћење сировина и енергије и употреба алтернативних горива из отпада, смањење опасности од непрописно одложеног отпада за будуће генерације, осигурање стабилних финансијских ресурса и подстицајних механизма за инвестирање и спровођење активности према принципима „загађивач плаћа” и/или „корисник плаћа”, успостављање јединственог информационог система о отпаду, повећање броја становника обухваћених системом сакупљања комуналног отпада, успостављање стандарда и капацитета за третман отпада, смањење, поновна употреба и рециклажа отпада, развијање јавне свести на свим нивоима друштва о проблематици отпада и др.

Потребно је створити осећај одговорности за поступање са отпадом на свим нивоима, осигурати препознавање проблема, обезбедити тачне и потпуне информације, промовисати принципе, подстицајне мере и партнерство јавног и приватног сектора у управљању отпадом. Иницијативе имају за циљ да подстакну становништво на одговорнији однос према отпаду и на поступање са отпадом на одржив начин, као што је смањење отпада на извору, поновна употреба отпада, рециклажа, енергетско искоришћење отпада и одлагање отпада на безбедан начин.

Иако Република Србија још увек нема обавезу имплементације циљева из ЕУ директива везаних за свеобухватни третман отпада, постепено укључивање ових захтева и успостављање интегралног система управљања отпадом један је од приоритета Владе Србије и свих релевантних стратешких докумената.

У претходном периоду постигнути су резултати на усклађивању регулативе у области управљања отпадом доношењем Закона о управљању отпадом и Закона о амбалажи и амбалажном отпаду, мада доношење подзаконским прописа тек предстоји. Општине се по Закону о управљању отпадом морају удружити у регионе потписивањем међуопштинских споразума. Учињен је помак на

развијању јавне свести, јер се став о отпаду полако мења и све је заступљеније схватање да отпад мора представљати ресурс. Није се много постигло на развијању система финансирања управљања отпадом и примени економских инструмената. Није се много урадило ни у инвестициониом пројектима на изградњи инфраструктуре за управљање отпадом, осим што се напредовало и у припреми техничке документације. Постоји главни пројекат санације, затварања и рекултивације градског сметлишта у Великом Градишту који није реализован. Томе мора да претходи споразумни улазак општине у регионални принцип управљања отпадом (регионална депонија), изградња трансфер станица на територији општине, центра за сакупљање кабастог отпада, рециклажних дворишта итд.

1.1. ВАЖНИЈИ ПОЈМОВИ

ОТПАД јесте свака материја или предмет садржан у листи категорија отпада (Q листа) који власник одбацује, намерава или мора да одбаци, у складу са законом.

Врсте отпада су:

- комунални отпад (отпад из домаћинства);
- комерцијални отпад;
- индустријски отпад.

Комунални отпад је отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства.

Комерцијални отпад је отпад који настаје у привредним субјектима, институцијама и другим организацијама, које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада.

Индустријски отпад је отпад из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома.

У зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи и животну средину, отпад може бити:

- неопасан;
- инертан;
- опасан.

Неопасан отпад је отпад који, због своје количине, концентрације или физичке, хемијске и биолошке природе, за разлику од опасног отпада, не угрожава здравље људи или животну средину и нема карактеристике опасног отпада.

Инертан отпад је отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким променама; не раствара се, не сагорева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи; не поседује ни једну од карактеристика опасног отпада (акутна или хронична токсичност, инфективност, канцерогеност, радиоактивност, запаљивост, експлозивност); садржај загађујућих материја у његовом воденом екстракту не сме угрожавати законом прописани.

Опасан отпад је отпад који по свом пореклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика (експлозивност, запаљивост, склоност оксидацији, органски је пероксид, акутна отровност, инфективност, склоност корозији, у контакту са ваздухом ослобађа запаљиве гасове, у контакту са ваздухом или водом ослобађа отровне супстанце, садржи токсичне супстанце са одложеним хроничним деловањем, као и екотоксичне карактеристике), укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован.

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Отпад се, према Каталогу отпада, разврстава у двадесет група у зависности од места настанка и порекла. Каталог отпада се користи за класификацију свих врста отпада, укључујући и опасан отпад и потпуно је усаглашен са каталогом отпада ЕУ, који је урађен да створи јасан систем за класификацију отпада унутар ЕУ. Каталог ствара основу за све националне и међународне обавезе извештавања о отпаду као што су обавезе везане за дозволе за управљање отпадом, националне базе података о отпаду и транспорт отпада. Каталог отпада се повремено допуњава и ажурира.

Табела 1. Врсте отпада

Индексни број	Место и порекло настанка отпада
01	Отпади који настају од истраживања, ископавања из рудника или каменолома, и физичког и хемијског третмана минерала
02	Отпади из пољопривреде, хортикултуре, аквакултуре, шумарства, лова и риболова, припреме и прераде хране
03	Отпади од прераде дрвета и производње папира, картона, пулпе, панела и намештаја
04	Отпади из кожне, крзнарске и текстилне индустрије
05	Отпади од рафинисања нафте, пречишћавања природног гаса и пиролитичког третмана угља
06	Отпади од неорганских хемијских процеса
07	Отпади од органских хемијских процеса
08	Отпади од производње, формулације, снабдевања и употребе премаза (боје, лакови и стаклене глазуре), лепкови, заптивачи и штампарска мастила
09	Отпади из фотографске индустрије
10	Отпади из термичких процеса
11	Отпади од хемијског третмана површине и заштите метала и других материјала; хидрометалургија обојених метала
12	Отпади од обликовања и физичке и механичке површинске обраде метала и пластике
13	Отпадна уља и отпади течних горива (осим јестивих уља и оних у групама 05, 12 и 19)
14	Отпади од органских растварача, средстава за хлађење и потисних гасова (осим 07 и 08)
15	Отпади од амбалаже; апсорбенти, крпе за брисање, материјали за филтрирање и заштитне тканине, ако није другачије специфицирано
16	Отпади који нису другачије специфицирани у каталогу
17	Грађевински отпад и отпад од рушења (укључујући и ископану земљу са контаминираних локација)
18	Отпади из објеката у којима се обавља здравствена заштита људи и животиња и/или с тим повезаног истраживања (искључујући отпад из кухиња и ресторана који не долази од непосредне здравствене заштите)
19	Отпади из постројења за обраду отпада, погона за третман отпадних вода ван локације настајања и припрему воде за људску потрошњу и коришћење у индустрији
20	Комунални отпади (кућни отпад и слични комерцијални и индустријски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Управљање отпадом јесте спровођење прописаних мера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада, укључујући и надзор над тим активностима и бригу о посторјењима за управљање отпадом после затварања.

Локални план управљања отпадом је врста планског документа који дефинише циљеве управљања отпадом на територији јединице локалне самоуправе у складу са Стратегијом управљања отпадом Републике Србије. Локални план управљања отпадом доноси Скупштина општине јединице локалне самоуправе.

Локални план управљања отпадом се доноси за период од 10 година а поново се разматра сваких пет година, и по потреби ревидира и доноси за наредних 10 година.

Јединица локалне самоуправе разматра извештај о реализацији локалног плана управљања отпадом једанпут у две године и извештај доставља министарству,

1.2 МЕТОДОЛОГИЈА

Преглед литературе подразумевао је анализу књига, текстова, извештаја, релевантних пројеката, стратешких и законодавних докумената израђених и објављених од стране релевантних институција како националних тако и оних на локалном нивоу, такође темељни разговори са представницима релевантних институција користили су се како би се стекло додатно знање и прибавило више информација.

1.2. ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Општи циљ израде локалног плана управљања отпадом на територији општине Велико Градиште је у дугорочном смислу побољшање квалитета живота становништва осигуравањем жељених услова животне средине и очувањем природе засноване на одрживом управљању животном средином.

Слика 1. Очувана животна средина у југоисточном делу Србије

Појединачни циљеви су: управљање отпадом на начин којим се не угрожава здравље људи и животна средина; превенција настајања отпада; поновно искоришћење и рециклажа отпада; издвајање секундарних сировина из отпада и коришћење отпада као енергента; развој поступака и метода за одлагање; санација неуређених одлагалишта отпада; праћење стања постојећих новоформираних одлагалишта отпада; развијање свести о управљању отпадом.

ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Општи циљ

Развијање одрживог система управљања отпадом у циљу смањења загађења животне средине и деградације простора

Посебни циљеви

Краткорочни циљеви (2010-2014.)

- Ускладити националне прописе из области управљања отпадом са законодавством ЕУ;
- Донети националне планове за поједине токове отпада;
- Развити регионалне и локалне планове управљања отпадом до 2014. године;
- Повећати број становника обухваћених системом сакупљања отпада на 75 % до 2014. године;
- Развити систем примарне селекције отпада у локалним самоуправама;
- Изградити 12 регионалних центара за управљање отпадом до 2014. године (регионалне депоније, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, постројења за биолошки третман отпада и трансфер станице у сваком региону);
- Успоставити систем управљања опасним отпадом (изградити централна регионална складишта опасног отпада и започети изградњу постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада до 2014. године);
- Успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа);
- Успоставити систем управљања медицинским и фармацеутским отпадом;
- Успоставити систем управљања отпадом животињског порекла и донети пропис;
- Подстицати коришћење отпада као алтернативног горива у цементарама, железарама и термоелектранама-топланама, у складу са принципом хијерархије отпада;
- Санирати постојећа сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину и локације „црних тачака“ од историјског загађења опасним отпадом.

Дугорочни циљеви (2015-2019.)

- Увођење одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинства и индустрије;
- Изградити 12 регионалних центара за управљање отпадом – регионалне депоније, постројења за сепарацију рециклабилног отпада и трансфер станице у сваком региону;
- Обезбедити капацитете за спаљивање (инсинерацију) органског индустријског и медицинског отпада;
- Јачање професионалних и институционалних капацитета за управљање опасним отпадом;
- Постићи стопу поновног искоришћења и рециклаже амбалажног отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика) на 25% од његове количине;
- Успоставити систем управљања грађевинским отпадом и отпадом који садржи азбест.

КЉУЧНИ ПРИНЦИПИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

- Принцип избора оптималне опције за животну средину
- Принцип близине и регионалног приступа управљању отпадом
- Принцип хијерархије у управљању отпадом
- Принцип одговорности
- Принцип „Загађивач плаћа“

Принцип избора оптималне опције за животну средину

Избор оптималне опције за животну средину је системски и консултативни процес доношења одлука који обухвата заштиту и очување животне средине. Примена избора оптималне опције за животну средину установљава, за дате циљеве и околности, опцију или комбинацију опција које дају највећу добит или најмању штету за животну средину у целини, уз прихватљиве трошкове и профитабилност, како дугорочно тако и краткорочно.

Принцип близине и регионални приступ управљању отпадом

Принцип близине значи да отпад треба третирати или одложити што је могуће ближе тачки његовог настајања. Приликом избора локација постројења за третман и локације за одлагање отпада треба поштовати принцип близине, да би се избегао нежељени утицај транспорта отпада на животну средину, водећи рачуна о равнотежи између принципа близине и економичности.

Регионално управљање отпадом подразумева да одређене регије треба да развију своје стратешке планове за управљање отпадом, на бази политике и принципа управљања отпадом на националном нивоу уважавајући друге регионалне стратегије и планове. Притом се не мисли на регион као административну целину, већ интересно повезану групу општина које у заједничком приступу решавању проблема управљања отпадом проналазе интерес дугорочне сарадње.

Принцип хијерархије у управљању отпадом

Хијерархија управљања отпадом представља редослед приоритета у пракси управљања отпадом:

- превенција стварања отпада и редукција, односно смањење коришћења ресурса и смањење количина и/или опасних карактеристика насталог отпада;
- поновна употреба, односно поновно коришћење производа за исту или другу намену;
- рециклажа, односно третман отпада ради добијања сировине за производњу истог или другог производа;
- искоришћење, односно коришћење вредности отпада (компостирање, спаљивање уз искоришћење енергије и др.);
- одлагање отпада депоновањем или спаљивање без искоришћења енергије, ако не постоји друго одговарајуће решење.

Дијаграм 1. Хијерархија у управљању отпадом

Принцип одговорности

Произвођачи, увозници, дистрибутери и продавци производа који утичу на пораст количине отпада одговорни су за отпад који настаје услед њихових активности. Произвођач сноси највећу одговорност јер утиче на састав и особине производа и његове амбалаже. Произвођач

је обавезан да брине о смањењу настајања отпада, развоју производа који су рециклабилни, развоју тржишта за поновно коришћење и рециклажу својих производа.

Принцип "загађивач плаћа"

Загађивач мора да сноси пуне трошкове последица својих активности. Трошкови настајања, третмана и одлагања отпада морају се укључити у цену производа.

1.1. ВЕЗА СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА

Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019. године

Стратегија управљања отпадом представља основни документ који обезбеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу Републике Србије.

Националну стратегију одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08) Влада је усвојила маја 2008. године. Циљ Националне стратегије одрживог развоја је да доведе до баланса три стуба, три кључне димензије - економског раста, заштите животне средине и социјалне равнотеже стварајући једну кохерентну целину, подржану одговарајућим институционалним оквиром. Ова Стратегија значајно доприноси смањењу празнина између процеса утврђивања политика, усклађивању евентуалних конфликтних циљева политика, као и утврђивању њихових узајамних предности. То подразумева интеграцију и усаглашавање циљева и мера свих секторских политика, хармонизацију националних прописа са законодавством ЕУ и њихову пуну имплементацију. Такође укључује циљеве смањења настајања отпада и изградњу инфраструктуре за управљање отпадом, доношење прописа и регионалних и локалних планова управљања отпадом. Влада је усвојила и Акциони план за спровођење Националне стратегије одрживог развоја, марта 2009. године.

Локална стратегија одрживог развоја општине Велико Градиште(„Службени гласник општине Велико Градиште”, број __)

Програм заштите животне средине у општини Велико Градиште(„Службени гласник општине Велико Градиште”, број __)

2. ПРАВНИ ОКВИР ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Управљање отпадом уређено је већим бројем закона и других прописа, од којих је мањи број донела Савезна Република Југосавија (СРЈ), односно Државна заједница Србија и Црна Гора, а већину прописа је донела Република Србија. Нови законодавни оквир за управљање отпадом успостављен је доношењем сета закона у области заштите животне средине (2004. године), укључујући и нове законе којима се уређује управљање отпадом, односно амбалажом и амбалажним отпадом (2009. године). Овим законима обезбеђују се услови за успостављање и развој интегралног система управљања отпадом, односно амбалажом и амбалажним отпадом. Основни прописи којима се уређује управљање отпадом у Републици Србији су:

2.1. Национално законодавство у области управљања отпадом

- 1) **Закон о потврђивању Базелске конвенције о прекограничном кретању опасних отпада и њиховом одлагању** („Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 2/99) обезбеђује међународно усаглашене механизме и инструменте за контролу прекограничног кретања отпада;
- 2) **Закон о заштити животне средине** („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09) уређује интегрални систем заштите животне средине који чине мере, услови и инструменти за одрживо управљање и очување природне равнотеже, целовитости, разноврсности и квалитета природних вредности и услова за опстанак свих живих бића, спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине, промовисање и употребу

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

производа, процеса, технологије и праксе који мање угрожавају животну средину, примену посебних правила понашања у управљању отпадом од његовог настанка до одлагања, односно спречавање или смањење настајања, поновну употребу и рециклажу отпада, издавање секундарних сировина и коришћење отпада као енергента, увоз, извоз и транзит отпада, оснивање Агенције за заштиту животне средине и Фонда за заштиту животне средине, унапређење образовања обуком кадрова и развијањем свести, приступ информацијама и учешће јавности у доношењу одлука. На основу Закона о заштити животне средине усвојен је:

- Правилник о садржини документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада („Службени гласник РС”, број 60/09).

На основу овог закона донето је неколико прописа међу којима и пропис којим су утврђени услови које морају да испуњавају стручне организације за испитивање отпада у погледу кадрова, опреме, просторија и других услова за вршење испитивања:

- Правилник о условима које морају да испуњавају стручне организације за испитивање отпада („Сл. гласник РС”, број **53/06**).

Такође, на основу Устава Републике Србије, Закона о Влади, а у вези са Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, број 135/04) донети су следећи прописи којима се уређује управљање посебним токовима отпада, и то:

- Уредба о управљању отпадним уљима („Сл. гласник РС”, број 60/08).
- Уредба о начину и поступцима управљања отпадом који садржи азбест („Сл. гласник РС”, број 60/08).

- 3) **Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину** („Сл. гласник РС”, број 135/04) уређује однос политике заштите животне средине са осталим, секторским политикама у припреми и доношењу других планова и програма у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, а којима се успоставља оквир за усвајање будућих развојних пројеката. Утврђени су услови, начин и поступак вршења стратешке процене утицаја одређених планова и програма на животну средину у оквиру њихове припреме и усвајања, садржина извештаја о стратешкој процени, његова верификација, и укључивање, односно учешће јавности у поступку оцене тог извештаја. Овај закон је усаглашен са одговарајућом директивом ЕУ.
- 4) **Закон о процени утицаја на животну средину** („Сл. гласник РС”, број 135/04 и 36/09) уређује поступак процене могућих значајних утицаја одређених јавних и приватних пројеката на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, обавезе подносилаца захтева за добијање дозволе или одобрења за изградњу или реконструкцију објекта, промену технологије, проширење капацитета, или престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину или осталих интервенција у природи и природном окружењу, као и учешће јавности у поступку израде или одобравања тих пројеката. Процена утицаја врши се за пројекте у области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљање отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.
- 5) **Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине** („Сл. гласник РС”, број 135/04) уређује услове и поступак издавања интегрисане дозволе за рад постројења и обављање активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине. Како у Републици Србији још није издата ниједна интегрисана дозвола, први рок за подношење захтева за њено издавање утврђен је за индустрију минерала (децембар 2009. године – септембар 2010. године), затим следе остале активности као што је прерада хране, постројења за одлагање и третман животињских трупла и животињског отпада, товљење живине и свиња, производње пулпе и дрвета, папира и картона, штављења коже и сл. (октобар 2010. године – септембар 2011. године), производња и прерада метала (октобар 2011. године – март 2012. године), хемијска индустрија (април 2012.

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

године – децембар 2012. године), производња енергије и управљање отпадом (јануар 2013. године – децембар 2013. године) и индустрија минерала - производња азбеста и производа на бази азбеста (јануар 2014. године – март 2014. године). На основу овог закона донета је:

- Уредба о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Сл. гласник РС”, број 108/08) која прописује, између осталог, да оператер постројења за одлагање и рециклажу животињских трупла и животињског отпада са капацитетом третмана већим од 10 t/дан, подноси захтев за издавање интегрисане дозволе у периоду октобар 2010. године – март 2011. године, а оператер постројења за управљање отпадом (одлагање или поновно искоришћење опасног отпада са капацитетом који прелази 10 t/дан, постројења за спаљивање комуналног отпада чији капацитет прелази 3 t/h, постројења за одлагање неопасног отпада капацитета преко 50 t/дан и депоније које примају више од 10 t отпада/дан или укупног капацитета који прелази 25.000 t, искључујући депоније инертног отпада) подноси захтев за издавање интегрисане дозволе у периоду јануар 2013. године – децембар 2013. године.

- 6) **Закон о управљању отпадом** („Сл. гласник РС”, број 36/09) уређује врсте и класификацију отпада, планирање управљања отпадом, субјекте, одговорности и обавезе у управљању отпадом, управљање посебним токовима отпадом, услове и поступак издавања дозвола, прекоранично кретање отпада, извештавање, финансирање управљања отпадом, надзор и друга питања од значаја за управљање отпадом. Управљање отпадом је делатност од општег интереса, а подразумева спровођење прописаних мера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада, укључујући надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после затварања.

Законом о управљању отпадом прописани су рокови за усклађивање пословања правних и физичких лица са одредбама овог закона и то: (1) произвођачи отпада у постојећим постројењима за које се у складу са посебним законом издаје интегрисана дозвола дужни су да у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона израде план управљања отпадом у постројењу, који садржи нарочито мере и динамику прилагођавања рада постојећег постројења и активности усклађеног са одредбама овог закона до 31. децембра 2015. године, а у случају да је у том постројењу извршено привремено складиштење отпада, произвођач отпада дужан је да обезбеди уклањање привремено ускладиштеног отпада најкасније у року од три године од дана ступања на снагу овог закона; (2) оператери постојећих постројења за управљање отпадом, односно правна и физичка лица која обављају делатности у области управљања отпадом, дужни су да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона пријаве своју делатност органу надлежном за издавање дозвола, у складу са овим законом, а програмом мера предвиде динамику прилагођавања рада постројења усклађеног са одредбама овог закона за период до 31. децембра 2012. године; (3) јединица локалне самоуправе дужна је да: у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона изради попис неуређених депонија на свом подручју које не испуњавају услове из овог закона; у року од две године од дана ступања на снагу овог закона изради пројекте санације и рекултивације неуређених депонија; у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, у споразуму са једном или више јединица локалне самоуправе одреди локацију за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање отпада на својој територији; (4) произвођачи и увозници електричних и електронских производа дужни су да управљање отпадом од електричних и електронских производа ускладе са овим законом до 31. децембра 2012. године; (5) одлагање, односно деконтаминација уређаја који садрже РСВ и одлагање РСВ из тих уређаја, извршиће се најкасније до 2015. године, а друге обавезе биће одређене посебним прописом.

Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о поступању са отпадним материјама („Сл. гласник РС”, бр. 25/96, 26/96 и 101/05), с тим што ће се, до доношења нових подзаконских прописа, примењивати:

- Правилник о условима и начину разврставања, паковања и чувања секундарних сировина („Сл. гласник РС”, број 55/01) који прописује ближе услове и начин разврставања, паковања и чувања отпада – секундарних сировина које се могу

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

користити или дорадом, односно прерадом, а потичу из технолошких процеса производње, рециклаже, прераде или регенерације отпадних материја, услуга, потрошње или других делатности и уз овај правилник одштампан је Каталог отпада и листе отпада које су усаглашене са прописима ЕУ.

Такође, до доношења нових подзаконских прописа на основу Закона о управљању отпадом, примењиваће се и прописи донети на основу раније важећег Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, број 66/91, 83/92, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон, 53/95 и 135/04):

- Правилник о критеријумима за одређивање локације и уређење депонија отпадних материја („Сл. гласник РС”, број 54/92) који прописује критеријуме за лоцирање депонија отпадних материја, начин санитарно-техничког уређења депонија ради заштите животне средине, као и услове и начин престанка коришћења депоније;
- Правилник о начину поступања са отпацама који имају својства опасних материја („Сл. гласник РС”, број 12/95) који уређује начин поступања са појединим отпадима који имају својство опасних материја, начин вођења евиденција о врстама и количинама опасних материја у производњи, употреби, превозу, промету, складиштењу и одлагању и даје категоризација отпада у складу са Базелском конвенцијом;
- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица („Сл. гласник РС”, број 60/94).

На основу Устава Републике Србије, а у вези са Законом о заштити животне средине из 1991. године донета је и примењује се:

- Уредба о превозу опасних материја у друмском и железничком саобраћају („Сл. гласник РС”, број 53/02) ближе прописује услове и начин обављања превоза опасних материја у друмском и железничком саобраћају;

- 7) **Закон о амбалажи и амбалажном отпаду** („Сл. гласник РС”, број 36/09) уређује услове заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, управљање амбалажом и амбалажним отпадом, извештавање о амбалажи и амбалажном отпаду, економске инструменте, као и друга питања од значаја за управљање амбалажом и амбалажним отпадом. Овај закон примењује се на увезену амбалажу, амбалажу која се производи, односно ставља у промет и сав амбалажни отпад који је настао привредним активностима на територији Републике Србије, без обзира на његово порекло, употребу и коришћени амбалажни материјал.

Законом о амбалажи и амбалажном отпаду прописани су рокови од дванаест до осамнаест месеци за прилагођавање (1) произвођача, увозника, пакера/пуниоца и испоручиоца у погледу: организације преузимања амбалажног отпада и обезбеђења простора за сакупљање, разврставање и привремено складиштење амбалажног отпада; закључења уговора са оператером за комунални амбалажни отпад и амбалажни отпад који није комунални отпад или прибављања дозволе за сопствено управљање амбалажним отпадом; обезбеђење управљања амбалажним отпадом; означавање података на амбалажи коју стављају у промет а који се односе на могућност остављања амбалажног отпада непосредно на месту набавке или накнадног бесплатног враћања; (2) крајњег корисника који увози или купује амбалажу или амбалажне сировине за потребе сопствене делатности, а нема снабдевача, и који мора да обезбеди управљање тим амбалажним отпадом који није комунални отпад, тако што ће закључити уговор са оператером или сам обезбедити поновно искоришћење, рециклажу или одлагање амбалажног отпада. Одлагање примене овог закона предвиђено је за (1) произвођача и увозника амбалаже који су дужни да своје пословање које се односи на означавање амбалаже ускладе у року од дванаест месеци од дана ступања на снагу овог закона; (2) амбалажу која је произведена пре ступања на снагу овог закона, а није усаглашена са основним захтевима које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, може да буде у промету најдуже две године од дана ступања на снагу овог закона.

Остали прописи релеватни за управљање отпадом дати су у Прилогу 2.

2.2. Законодавство ЕУ у области управљања отпадом

Директива Савета 2008/98/ЕС о отпаду која замењује и допуњује Оквирну директиву 75/442/ЕЕС, 2006/12/ЕС успоставља систем за координисано управљање отпадом у ЕУ са циљем да се ограничи производња отпада. У Оквирној директиви о отпаду земље чланице се обавезују да направе план управљања отпадом. Нова оквирна директива о отпаду 2008/98/ЕС даје одређене дефиниције (различите у односу на директиву 2006/12/ЕС):

- уводи нове термине: био отпад, отпадна уља, дилер, сакупљање, одвојено сакупљање, третман, најбоље расположиве технике (ВАТ) итд;
- постављени циљеви за рециклажу и искоришћење остали су исти – до 2020. достићи 50% од укупне количине сакупљеног комуналног отпада и до 70% осталог неопасног отпада;
- енергетско искоришћење отпада није посебно дефинисано у општим условима Директиве, осим у Анексу II – листи могућих активности искоришћења;
- поштовање принципа хијерархије у управљању отпадом;
- у Анексу I Директиве наведене су прихватљиве могућности одлагања;
- прописује одређене минималне стандарде који се морају задовољити током примене различитих начина третмана отпада.

Директива Савета 99/31/ЕС о депонијама има за циљ да се увођењем строгих техничких захтева редукују негативни ефекти одлагања отпада на животну средину, нарочито на земљиште, подземне и површинске воде, као и ефекти на здравље становништва. Директивом се дефинишу категорије отпада (опасан, не-опасан и инертан); дефинишу класе депонија и то: депонија за опасан отпад, депонија за не – опасан отпад и депонија за инертан отпад; захтева третман отпада пре одлагања; забрањује одлагање на депонијама: течног отпада, запаљивог или изузетно запаљивог отпада, експлозивног отпада, инфективног медицинског отпада, старих гума и других типова отпада; захтева смањење одлагања биоразградивог отпада и успоставља систем дозвола за рад депонија.

Директива Савета 2000/76/ЕС о спаљивању отпада замењује:

- Директиву 84/429/ЕС о редукацији загађења ваздуха из постојећих инсинератора комуналног отпада
- Директива 89/369/ЕС о редукацији загађења ваздуха из нових инсинератора комуналног отпада
- Директива 94/67/ЕС о инсинерацији опасног отпада.

Циљ Директиве је да постави стандарде за смањење загађења ваздуха, воде и земљишта узроковано инсинерацијом или ко-инсинерацијом отпада, ради спречавања ризика по људско здравље. Инсинерација опасног отпада може проузроковати емисију супстанци које загађују ваздух, воду и земљиште и које имају штетан утицај на здравље људи. Ова Директива се односи и на постројења у којима се врши ко-инсинерација.

Директива Савета 2006/66/ЕС која замењује и допуњује Директиву 91/157/ЕЕС о батеријама и акумулаторима који садрже опасне супстанце уводи мере за одлагање и контролу одлагања истрошених батерија и акумулатора који садрже опасне материје у циљу смањења загађења тешким металима који се користе у производњи батерија и акумулатора.

Директива Савета 75/439/ЕЕС о одлагању отпадних уља допуњена директивама 1987/101/ЕЕС, 91/692/ЕЕС, 2000/76/ЕС промовише сакупљање и одлагање минералних мазива или индустријских отпадних уља која се не могу више користити за оригиналну употребу. Директивом се: забрањује поступање са употребљеним уљима које изазива загађивање ваздуха изнад границе утврђене прописима; захтева обезбеђивање сигурног и ефикасног система сакупљања, третмана, складиштења и одлагања отпадног уља; највиши приоритет се даје регенерацији отпадних уља, затим спаљивању уз искоришћење енергије, а најмањи њиховој деструкцији или контролисаном

складиштењу; забрањује бацање употребљених уља у површинске и подземне воде и канализацију, као и на земљиште.

Директива Савета 91/689/ЕЕС о опасном отпаду допуњена Директивом 94/31/ЕС и 166/2006/ЕС има за циљ успостављање управљања, искоришћења и правилног одлагања опасног отпада. Директивом се дефинише да привредни субјекти која производе, држе или уклањају опасне отпаде, достављају надлежним органима на њихов захтев тражене податке из регистра.

Директива Савета 96/59/ЕС о одлагању РСВ и РСТ има за циљ да дефинише контролисани начин поступања и елиминације полихлорованих бифенила (РСВ) и полихлорованих терфенила (РСТ) и деконтаминацију опреме у којој су се налазили, као и начин одлагања опреме која је загађена са РСВ, а није извршена њена деконтаминација.

Директива Савета 2000/53/ЕС о истрошеним возилима успоставља мере за превенцију настајања отпада од истрошених возила тако што стимулише сакупљање, поновну употребу и рециклажу њихових компонената (батерије, гуме, акумулатор, уља) у циљу заштите животне средине.

Директива 2002/95/ЕС о ограничавању коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми и Директива 2002/96/ЕС о отпаду од електричне и електронске опреме имају за циљ ограничавање коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми, односно промоцију поновне употребе, рециклаже и искоришћења електричне и електронске опреме у циљу редукације количине отпада. Закони у ЕУ уводе рестрикције употребе опасних материја у производњи електричне и електронске опреме у циљу олакшавања рециклаже. Чланице морају успоставити систем сакупљања при којем власници и дистрибутери електричне и електронске опреме могу бесплатно примити назад овакву опрему из домаћинства. Прописана је обавеза да од 1. јануара 2008. године, олово, жива, кадмијум, шестовалентни хром, полибромовани бифеноли и полибромовани дифенили у електричној и електронској опреми морају бити замењени другим материјама.

Директива 86/278/ЕЕС о заштити животне средине и посебно земљишта у случају коришћења секундарних ђубрива у пољопривреди дефинише употребу муљева из постројења за третман отпадних вода у пољопривреди у циљу превенције загађења земљишта, вегетације, људи и животиња. Муљ из постројења за третман градских отпадних вода има повољне карактеристике тако да се може користити у пољопривреди. Међутим, присутни тешки метали у муљу могу бити токсични по биљке. Директивом се: дефинише појам муља, третираног муља, прописују услови под којима се може користити муљ, постављају граничне вредности концентрација тешких метала у земљишту и муљу, као и максимална дозвољена годишња количина тешких метала у земљишту итд.

Уредба 1774/2002 о отпаду животињског порекла прописује технолошке поступке прераде отпада животињског порекла. Отпад животињског порекла је сврстан у три категорије. Категорија 1 у коју спадају лешеве животиња заражени са БСЕ (болест лудих крава), другим опасним зоонозама као и другим непознатим ризиком који је у вези са лечењем животиња нелегалним супстанцама. Категорија 2 обухвата остатке болесних животиња или остатке ветеринарских лекова. Категорија 3 обухвата остатке уинулих здравих животиња, делове животиња из кланица који се не користе у комерцијалне сврхе, кожу, одмашћене кости, крв (изузев преживара) и др.

Уредба 1013/2006 о прекограничном кретању отпада регулише надзор и контролу прекограничног кретања отпада. Она у европско законодавство уводи одредбе Базелске конвенције. Базелска конвенција представља међународни мултилатерални уговор којим се регулишу норме поступања, односно критеријуми за управљање отпадима на начин усаглашен са захтевима заштите и унапређења животне средине и поступци код прекограничног кретања опасних и других отпада. Земље које примењују ову Уредбу дужне су да одреде одговарајуће овлашћене организације за транспорт отпада. Директивом се успоставља:

- систем означавања и обавештавања, као и обавезе око уговарања и подуговарања при различитим операцијама у транспорту отпада;

- начин овлашћивања заинтересованих лица у поступку;
- начин и услове отпреме, транспорта и пријема;
- начин извоза отпада у треће земље;
- обавеза повраћаја отпада и његово одлагање на прихватљив начин по животну средину уколико се поступак отпреме не може успешно завршити;
- земље чланице морају предузети потребне кораке за инспекцију, узорковање и мониторинг отпада при прекограничном кретању.

Директива 78/176/ЕЕС о отпаду из индустрије у којој се користи титан-диоксид, допуњена Директивама 82/883/ЕЕС (даље допуњена уредбом 807/2003/ЕС), 83/29/ЕЕС и 91/692/ЕЕС (даље допуњена Уредбом 1882/2003/ЕС) односи се на спречавање и прогресивно смањење до уклањања, загађења узрокованог отпадом из индустрије титан диоксида. Земље чланице ће предузети кораке да обезбеде да се одлагање отпада обавља уз бригу о људском здрављу и животnoj средини. Оне ће активно подстицати спречавање настајања отпада, поновну употребу и рециклажу отпада као сировине. Свако испуштање, одлагање, нагомилавање или инјектирање отпада захтева претходно дозволу. Земље чланице ће израдити програме за постепено смањење и коначно уклањање загађења узрокованог отпадом из постројења за производњу титан диоксида.

Директива Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду допуњена Директивом 2005/20/ЕС, 2004/12/ЕС, 1882/2003/ЕС имплементира стратегију ЕУ о отпаду од амбалаже и има за циљ да хармонизује националне мере за управљање отпадом од амбалаже, да минимизира утицаје отпада од амбалаже на животну средину и да избегне трговинске баријере у ЕУ које могу да спрече конкуренцију. Она третира сву амбалажу која је на тржишту Уније, као и сав отпад од амбалаже без обзира на порекло настајања: индустрија, комерцијални сектор, радње, услуге, домаћинства, имајући у виду материјал који се користи.

Одлука Комисије 2001/524/ЕС о објављеним референцама стандарда EN 13428:2000, EN 13429:2000, EN 13430:2000, EN 13431:2000 и EN 13432:2000 у Службеном гласнику Евроске заједнице у вези са Директивом Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду.

Одлука Комисије 2001/171/ЕС од 19 фебруара 2001 о условима за смањење концентрације тешких метала у стакленој амбалажи утврђених Директивом Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду

Одлука Комисије 2005/270/ЕС од 22 марта 2005 о успостављању образаца који се односе на базе података из Директиве Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду.

Одлука Комисије 1999/177/ЕС о условима за смањење концентрације тешких метала у пластичим гајбама и палетама утврђених Директивом Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду.

3. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

Народна Скупштина и Влада обезбеђују законски оквир за одрживо управљање отпадом, као и економске инструменте за спровођење управљања отпадом и утичу на развијање јавне свести и успостављање дијалога између заинтересованих страна у циљу успостављања партнерства у управљању отпадом.

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Надлежни органи и организације за управљање отпадом су:

- министарство надлежно за животну средину (у даљем тексту: министарство) и друга надлежна министарства;
- надлежни орган аутономне покрајине;
- надлежни орган јединице локалне самоуправе;
- Агенција за заштиту животне средине (у даљем тексту: Агенција);
- Фонд за заштиту животне средине (у даљем тексту: Фонд);
- стручне организације за испитивање отпада.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе:

- доноси локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
- уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
- уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
- издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са законом, води евиденцију и податке доставља министарству;
- на захтев министарства или надлежног органа аутономне покрајине даје мишљење у поступку издавања дозвола;
- врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са законом, као и друге послове утврђене законом.

Две или више јединица локалне самоуправе доносе регионални план управљања отпадом којим се дефинишу заједнички циљеви у управљању отпадом. Израда и доношење регионалног плана управљања отпадом уређује се споразумом скупштина јединица локалне самоуправе. На регионални план управљања отпадом сагласност даје министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине на својој територији.

4. ОПШТИНА ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

ТЕРИТОРИЈА И СТАНОВНИШТВО

Општина Велико Градиште налази се у североисточном делу Србије у подножју Карпата и Хомољских планина, на уласку у Ђердапску клисуру. Општина Велико Градиште припада Браничевском округу и простире се на 344 км² са 20,659 становника који живе у 26 насеља. Седиште општине је Велико Градиште које броји око 6,500 становника и представља административни, привредни и културни центар општине. Општина Велико Градиште се на западу граничи са општином Мало Црниће, на југоистоку са општином Кучево, а на истоку са општином Голубац. На северу је општина омеђена Дунавом који је у дужини од 20 км раздваја од суседне Румуније.

Мапа 1: Положај општине Велико Градиште

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Јужним делом општине пролазе магистрални пут Београд - Кладово и железничка пруга. Од Београда општина Велико Градиште је удаљена око 110 км, а од Пожареваца, седишта Браничевског округа 35 км. Ипак, главна комуникацијска веза Великог Градишта са осталим градовима је магистрални пут Београд - Ђердап. Укупна дужина путева у општини је 180 км, од тога 29 км магистралних, 53 км регионалних и 98 км локалних путева (од тога је дужина неасфалтираних локалних путева који су под туцаником 23 км). Дужина железничке пруге која пролази кроз општину је 17 км.

Велико Градиште је пристаниште и обавезна улазно - излазна царина за све стране бродове који Дунавом долазе из црноморских лука на путу за Беч. Код Великог Градишта улива се и река Пек у Дунав. Изградњом ХЕ Ђердап и подизањем нивоа Дунава, на ушћу Пека формирао се залив који је веома брзо постао велико станиште за многе птичије врсте.

Преграђивањем рукавца Дунава дугог 12 км и широког 100 до 200 м у близини Великог Градишта створено је вештачко језеро које се користи у рекреативне сврхе и које представља главни природни потенцијал даљег развоја туризма на овом подручју.

Општину Велико Градиште карактерише опадање броја становништва уз густину насељености која је изнад вредности за Браничевски округ и испод вредности за републику Србију.

Табела 2: Величина и становништво општине/округа/републике

Општина/ Округ/ Република	Површина у км ²	Становништво			Густина насељености	Број насеља
		1991	2002	Пораст или пад становништва 2002 - 1991		
Велико Градиште	344	22,969	20,659	-2,310	60	26
Браничевски	3,865	220,225	200,503	-19,722	52	189
Србија	88,361	7,576,837	7,498,001	-78,836	85	6,168

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

ДЕМОГРАФСКИ ТРЕНДОВИ

Општина Велико Градиште је по попису из 2002. године имала 20,659 становника са сталним пребивалиштем док је према процени из 2006. године тај број 20,081. Већ дуги низ година природни прираштај има изразито негативне вредности.

Табела 3: Демографски показатељи за општину Велико Градиште

Општина/Регион /Република	Живорођени на 1,000 становника	Умрли на 1,000 становника	Природни прираштај на 1,000 становника
Велико Градиште	8	18	-10
Браничевски регион	8	16	-8
Република Србија	10	14	-4

Извор: Републички завод за статистику

Густина насељености у општини износи 59 становника на 1 км². Густина насељености опада у свим сеоским насељима у општини Велико Градиште. Најмање густине становништва су на најнижим водоплавним теренима поред Дунава где нису постојали повољни природни услови за веће насељавање. Веће густина насељености је на оцедитијим теренима, дуж главних саобраћајница и посебно у долини Пека где су постојали најповољнији услови за пољопривредну производњу. Према дејству миграција на број становника јасно се издвајају две области: Велико Градиште, као место досељавања становништва и сеоска средина са интензивнијим одливом становништва, највише у иностранство.

Просечна зарада у општини Велико Градиште за 2006. годину је износила 14,467 динара што је био најмањи просек у Браничевском округу и само 67% просека Републике Србије.

Број регистрованих фирми у општини Велико Градиште смањен је у 2006. години у односу на 2000. годину са 590 на 328. Број регистрованих фирми по секторима одговара броју запослених по секторима и највећи проценат је у сектору трговине.

ПРИВРЕДНИ СУБЈЕКТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ

На територији општине Велико Градиште број регистрованих предузетника по правном положају се не разликује у односу на Браничевски округ, највише је независних предузетника док је у погледу власничког положаја највише самосталних радњи.

Најразвијенији сектор је производно - трговински о чему сведочи и листа највећих предузећа на територији општине:

1. ЕСКОМ (138 запослених) производња, кекса, торти и колача
2. ВИВКО (11 запослених) трговина на велико
3. САВИЋ ПРОМ (14 запослених) трговина на мало мешовитом робом
4. ТАНКЕР производња хлеба и пецива
5. МИЛИ МЛИН производња млинских производа
6. ДУНАВКА (99 запослених) производња рафинираних уља и масти
7. КОСМО ПРОДУКТ (16 запослених) производња и обрада меса
8. ЧЕЛИК (99 запослених) производња металних конструкција

5. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА У УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

Настајање отпада је резултат укупне економске активности сваке општине, и као такво је у директној корелацији са економијом. Настајање комуналног отпада зависи од степена индустријског развоја, животног стандарда, начина живота, социјалног окружења, потрошње и других параметара сваке појединачне заједнице. Из тог разлога се количина насталог отпада може значајно разликовати међу општинама, а такође и у оквиру једне општине.

КОМУНАЛНИ ОТПАД

Подаци о количинама отпада

Стварање комуналног отпада зависи од нивоа индустријског развоја, животног стандарда, начина живота, социјалног окружења, потрошње и других параметара сваке појединачне заједнице. Због тога се количина насталог отпада може значајно разликовати не само међу насељеним местима у оквиру једне државе, већ и на микро плану, у оквиру једне општине.

Подаци о количинама сакупљеног отпада у општини Велико Градиште базирају се на проценама и подацима добијеним од стране стручних служби Јавног комуналног предузећа „Стандард“.

У циљу уједначења критеријума за успостављање количине отпада коју продукује општина Велико Градиште, усвојена је методологија која се базира на проценама о дневној продукцији отпада препорученим и усвојеним у Националној стратегији, литератури и пракси.

Процењена и усвојена дневна производња отпада по становнику износи за:

- Урбана насеља (град Велико Градиште) 1 kg/дан
- Рурална насеља 0,7 kg/дан

Прошлом Стратегијом од 2003 године критеријум је био нешто нижи и износио је 0,64 kg/стан/дан.

Табела 4: Процењена количина комуналног отпада у селима

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

општине Велико Градиште

Ред.бр.	Општина Велико Градиште	Бр.становника по попису 2002	Количина отпада (kg/стан./дан)
1.	Бискупље	430	301
2.	Велико Градиште	5658	5658
3.	Гарево	280	196
4.	Десине	717	501,9
5.	Дољашница	409	286,3
6.	Ђураково	338	236,6
7.	Затоње	749	524,3
8.	Камијево	347	242,9
9.	Кисилјево	718	502,6
10.	Кумане	431	301,7
11.	Курјаче	964	674,8
12.	Кусиће	742	519,4
13.	Љубиње	409	286,3
14.	Мајиловац	1024	716,8
15.	Макце	975	682,5
16.	Острво	300	210
17.	Печаница	453	317,1
18.	Пожежено	799	559,3
19.	Поповац	190	133
20.	Рам	294	205,8
21.	Сираково	894	625,8
22.	Средњево	530	371
23.	Тополовник	1098	768,6
24.	Триброде	522	365,4
25.	Царевац	899	629,3
26.	Чешљевља Бара	489	342,3
УКУПНО :		20659	16.158,7

Насељена места у општини Велико Градиште могу се зонирати према:

- броју становника,
- удаљености од града,
- степену развијености,
- макролокалитету итд.

Ово је најзначајнија категоризација због количина отпада које се генеришу у сваком насељу. Карактеристично је да су мања насеља удаљенија од града и да је у њима просечна старост врло висока, док су већа насеља ближа граду, знатно развијенија и у централним деловима попримају карактеристике субурбаних насеља. У табеларним и графичким приказима у овом пројекту свака од ових група села означена је посебном бојом.

Имајући у виду ово запажање, у даљој анализи, посебно за потребе планирања начина управљања отпадом као најзначајнији критеријум усвојен је број становника.

Сврставање насеља према броју становника извршено је према следећем критеријуму:

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

- I категорија - насеља са мање од 500 становника (жута),
- II категорија - насеља са 500-1.000 становника (зелена),
- III категорије насеља са преко 1000 становника (љубичаста),
- посебна категорија град (црвена)

Специфичност неких локација у општини Велико Градиште је таква да се сакупљање отпада мора одвијати у посебном режиму како би се унапредила заштита (културна и природна добра), обзиром да представљају научни, културни, образовни, здравствено-рекреативни, туристички и други значај, због чега као добра од општег интереса уживају посебну заштиту.

Највећу посебну целину представља туристички комплекс на Сребрном језеру.

Ове области потребно је третирати као приоритетне у успостављању система сакупљања и одношења отпада, с обзиром да на овим локацијама постоји велика флукуација туриста који својим активностима угрожавају природна добра (генеришу отпад).

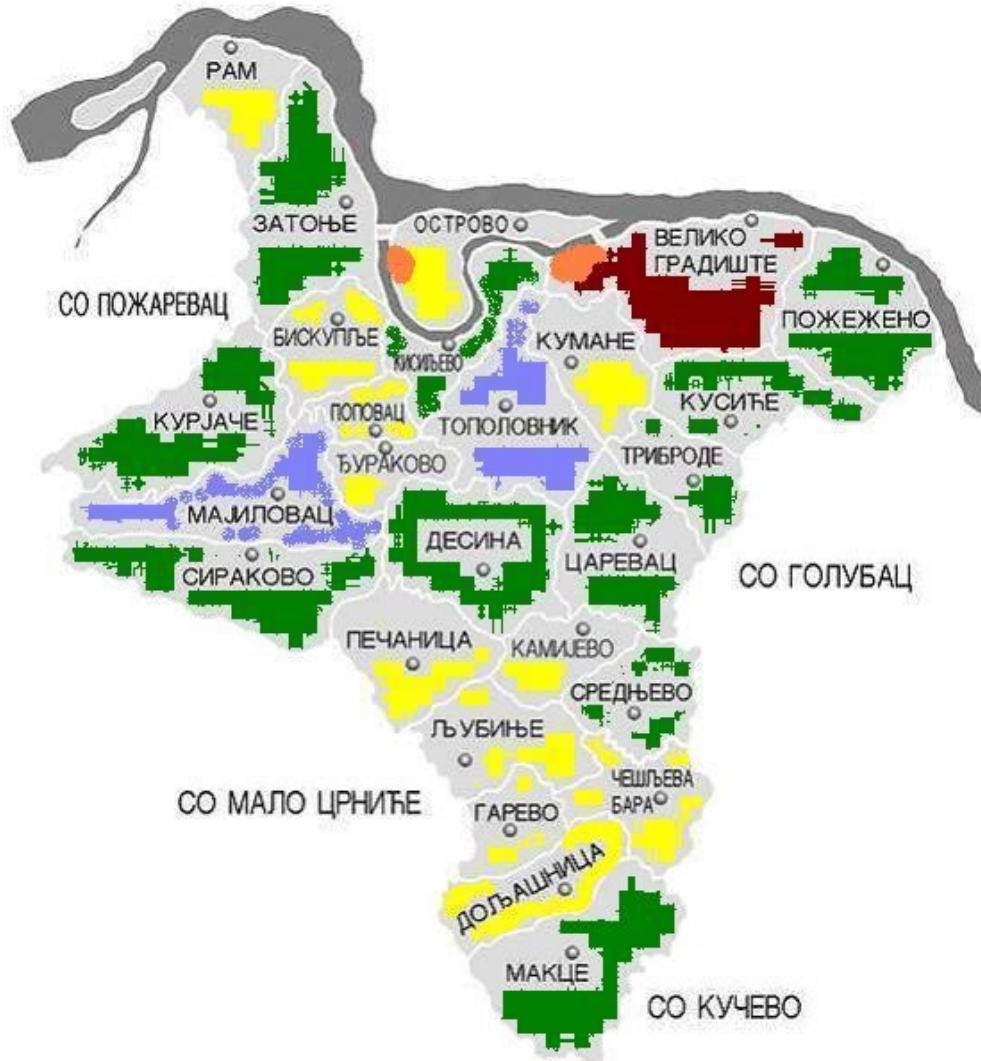
Табела 5: Категоризација насеља општине Велико Градиште према броју становника у склопу анализе података потребне ради планирања постављања трансфер станица, рециклажних дворишта и рециклажних острва

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Ред.бр.	Општина Велико Градиште	Бр.становника по попису 2002	Количина отпада (kg/стан./дан)
1.	Бискупље	430	301
2.	Велико Градиште	5658	5658
3.	Гарево	280	196
4.	Десине	717	501,9
5.	Дољашница	409	286,3
6.	Ђураково	338	236,6
7.	Затоње	749	524,3
8.	Камијево	347	242,9
9.	Кисилјево	718	502,6
10.	Кумане	431	301,7
11.	Курјаче	964	674,8
12.	Кусиће	742	519,4
13.	Љубиње	409	286,3
14.	Мајиловац	1024	716,8
15.	Макце	975	682,5
16.	Острво	300	210
17.	Печаница	453	317,1
18.	Пожежено	799	559,3
19.	Поповац	190	133
20.	Рам	294	205,8
21.	Сираново	894	625,8
22.	Средњево	530	371
23.	Тополовник	1098	768,6
24.	Триброде	522	365,4
25.	Царевац	899	629,3
26.	Чешљевља Бара	489	342,3
УКУПНО :		20659	16.158,7

Мапа 2: Општина Велико Градиште - приказ насеља по категоријама (критеријум: број становника) са приказом подручја туристичких насеља

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Легенда

- села до 500 становника
- села од 500 до 1000 становника
- села од 1000 до 1500 становника
- град Велико Градиште
- Подручја туристичких насеља на обали Сребрног језера

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Табела 6: Количине комуналног отпада који се годишње произведе у Великом Градишту и пројекције 2020. године

		Број становника према попису из 2002. године	Количина произведеног отпада 2009., t	Пројекција количина произведеног отпада 2020., t
1.	Велико Градиште	20.081	2.018	2.866

*Извор података о количинама отпада 2009. године: Факултет техничких наука, Нови Сад: Утврђивање састава отпада и процене количине у циљу дефинисања стратегије управљања секундарним сировинама у склопу одрживог развоја Републике Србије, Министарство животне средине и просторног планирања, 2008.

Подаци о морфолошком саставу отпада

Морфолошки састав отпада је запремински удео појединих врста отпада у карактеристичном узорку отпада. На морфолошки састав утичу: број становника, економска ситуација, врста привредних делатности, годишње доба, клима, социолошки фактори итд.

Табела 7: Порекло и локалитети интензивног генерисања отпада

Извор	Врста	Састав
Стамбени објекти (домаћинства)	- Отпад од хране - Комунални отпад - Пепео	- органске материје од кувања - пластика, хартија, картон, стакло и отпад од метала - отпад од сагоревања у домаћинству - амбалажа од средстава хигијене
Административни објекти (СУП, Суд, општина, социјално, и остали)	- Комерцијални отпад	- хартија, картон, пластика и остало - амбалажа од средстава хигијене
Тржни центри, трговине, пијаце	- Комунални отпад - Комерцијални отпад - Отпаци од хране	- хартија, кутије, картони, пластика, стиропор, ПЕ кесе, фолија металне конзерве, стакло - органске материје са пијаце
Угоститељски објекти (хотели, ресторани, кафићи)	- Комунални отпад - Отпаци од хране	- хартија, картони, баштенско смеће, пластика, стакло, металне конзерве - отпаци од кувања и припремања хране - амбалажа од средстава хигијене
Школске установе	- Комунални отпад - Комерцијални отпад	- хартија, картон, пластика, стакло, конзерве - амбалажа од средстава хигијене
Спортски и рекреативни центри ¹ (хала, стадион и мали терени)	- Комунални отпад - Отпаци од хране	- пластика, хартија, стакло, конзерве
Здравство (медицинске установе - болница, домови здравља, амбуланте) и апотеке	- Комунални отпад - Специјални отпадни	- хартија, картон, пластика, стакло - отпаци од кувања и припремања хране - амбалажа од средстава хигијене

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

	материјал	- отровни чврсти материјали и течности - медицински и патоанатомски отпад, радиоактивни отпад, - лекови и амбалажа
Ауто сервис, пумпе	- Комунални отпад - Специјални отпадни материјал	- хартија, картон, метални и пластични делови - уља и масти, акумулатори, амбалажа, гуме, метали
Јавне површине и гробља ²	- Биолошки отпад - Комунални отпад	- грање, лишће и садржај корпи за отпатке - хартија, пластика
Индустрија ³	- Комунални отпад - Индустриски отпад - Специјални отпадни материјал	- пластика, хартија, картон - отпад из процеса производње - уља, масти, пепео - отровни чврсти материјали и течности - специфични отпад из производног процеса

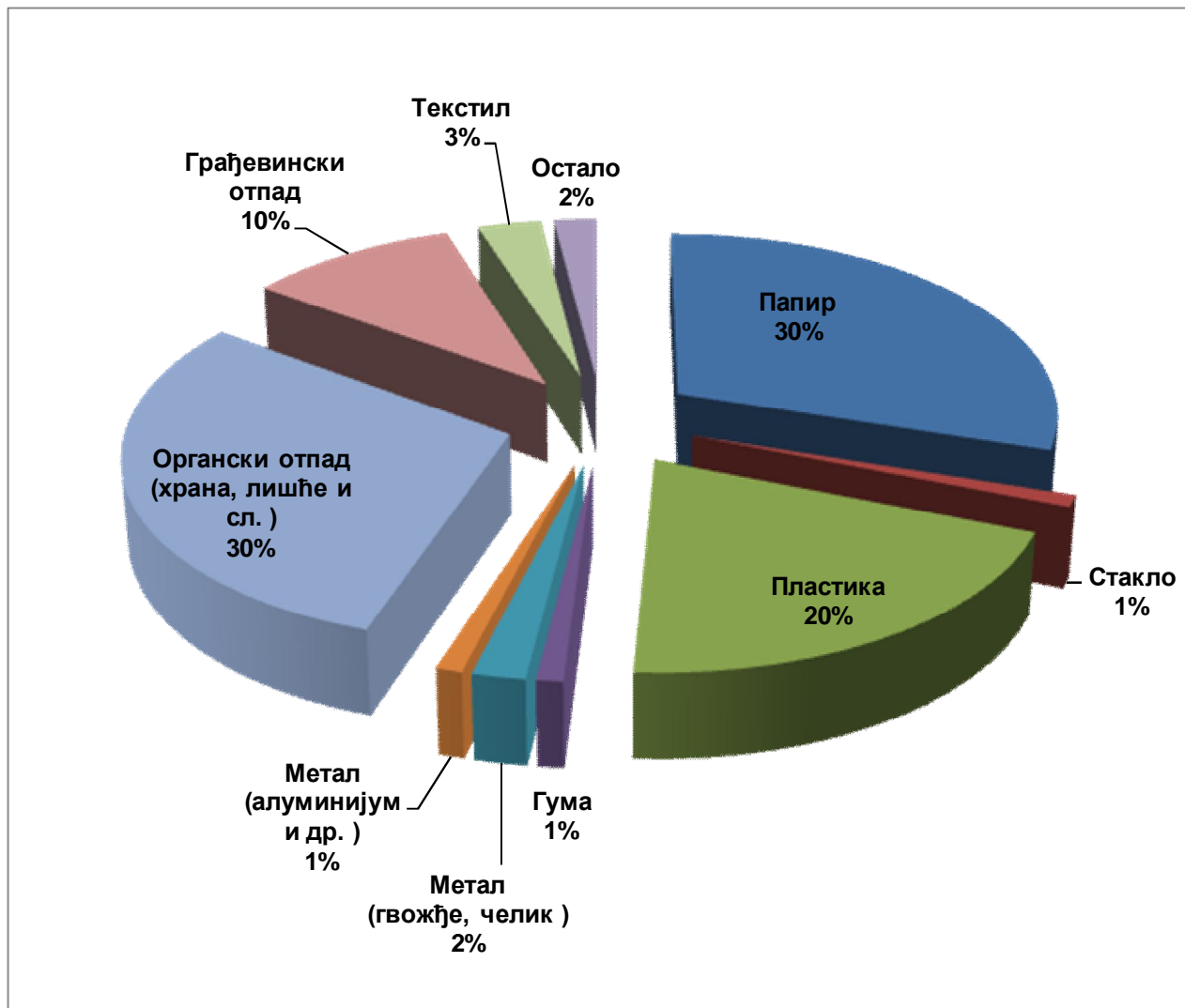
Из података комуналне организације "Стандард" оператера на депонији "Пожежено", изведен је морфолошки састав отпада који се довози на депонију града Великог Градишта (табела 8):

Табела 8: Морфолошки састав на депонији/одлагалишту отпада "Пожежено"

Врста отпада	Количина одложеног отпада
Папир	30
Стакло	7
Пластика	4
Кабаста отпад (гума)	1
Пепео	10
Текстил	3
Бакар	0,02
Алуминијум	0,02
Гвожђе	0,5
Цинк	0,01
Отпад органског порекла	20
Остали отпад	24,42
УКУПНО	100,0

Извор података: ЈКП »Стандард« из Великог Градишта:

Графикон 1: Морфолошки састав отпада општине Велико Градиште

Извор: ЈКП "Стандард"

Морфолошки састав отпада у сеоским срединама свакако није идентичан овом, пре свега због значајно мањег удела органског отпада и папира (укључујући и отпад са јавних површина), на рачун пластике, стакла и пепела, пре свега. Ово се посебно односи на мања насеља, испод 500 становника. Отпад из сеоских средина оптерећен је, међутим, неким другим врстама отпада, пре свега остацима од клања стоке и лешевима уинулих животиња, што све спада у опасан отпад и захтева посебан третман.

Процена морфолошког састава отпада сеоских насеља (Бискупље, Затоње, Кисилево, кумане, Острво, пожежено, Рам) извршена је приликом обилазака терена и сагледавања стварног стања, евидентирањем присутних врста отпада. Подаци приказани у табели 9. представљају апроксимативне (осредњене) вредности процентуалног учешћа појединих врста отпада регистрованих на "дивљим" депонијама у селима општине Велико Градиште.

Напомиње се да су приликом обилазака регистроване знатне количине отпада од клања стоке, органског отпада (кукурузовине), као и спорадичне појаве пиљевине. Регистроване количине, међутим, нису велике, као што ни њихово учешће у укупном отпаду није превише често.

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Табела 9: Процењени морфолошки састав отпада на "дивљим" сметлиштима сеоских насеља у општини Велико Градиште

Врста отпада	Количина одложеног отпада
Стакло	5%
Пластика / ПЕТ амбалажа	30% / 80% од укупне количине пластике
Метални отпад	5 %
Грађевински отпад – шут	30 %
Отпад органског порекла	10 %
Остали отпад	20 %

За потребе прорачуна количина отпада који настаје на подручју општине Велико Градиште, осим карактеристика отпада значајни су односи запремине и тежине појединих врста отпада. Тако нпр. пластика је изузетно заступљен отпад у запреминском смислу. Тежински, међутим, њено учешће је много мање од нпр. учешћа метала.

Табела 10: Специфичне густине појединих врста отпада

Тип отпадака	Густина t/m ³	Усвојена просечна густина t/m ³
Папир	0.032 - 0.080	0.056
Текстил	0.082 - 0.206	0.144
Органске материје	0.168 - 0.501	0.335
Шљака и пепео	0.320 - 0.961	0.640
Метали	0.048 - 1.100	0.574
Стакло	0.160 - 0.481	0.320
Пластика	0.032 - 0.128	0.080
Гума	0.066 - 0.192	0.129
Дрво	0.128 - 0.320	0.224

На основу података за средње густине појединих компоненти отпада, као и на основу морфолошког састава чврстих компоненти отпадака израчуната је средња густина комуналних отпадака која, за несабијени чврсти комунални отпад износи:

$$\rho_{\text{ср.}} = 0,350 \text{ t/m}^3$$

за градско подручје Великог Градишта

$$\rho_{\text{ср.}} = 0,300 \text{ t/m}^3$$

за сеоска подручја

Анализа постојећег стања у управљању комуналним отпадом

Комунални отпад јесте отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства. У односу на просек у Републици Србији где се организовано сакупља око 60% комуналног отпада у општини Велико Градиште се сакупља 100% комуналног отпада. Сакупљање је у Србији организовано претежно у урбаним областима, док руралне области су знатно слабије покривене што није случај са нашом општином. Проблеми са застарелом механизацијом су такође проблем у већем делу Републике Србије, док је општина Велико Градиште поверавањем тих делатности приватницима учинила помак и што се

механизације тиче. Сада се сакупљање комуналног отпада врши на савременији начин и са новом механизацијом и опремом.

На нивоу Републике постоје велике разлике у начину поступања са отпадом те овакав некохерентни систем не може адекватно да функционише, а промене оваквог стања у правцу примене савремених санитарних и безбедних начина поступања са отпадом, не могу се очекивати без значајних материјалних средстава. Једино економски оправдано решење је формирање регионалних центара за управљање отпадом у оквиру којих ће се отпад сакупљен из више општина третирати на постројењима за сепарацију рециклабилног отпада и остатак одлагати на регионалним депонијама. Овакви региони ће имплементирати принципе интегралног система управљања отпадом за дужи временски период.

У Републици Србији не постоји системски организовано одвојено сакупљање, сортирање и рециклажа отпада. Постојећи степен рециклаже, односно искоришћења отпада је недовољан. Мада је примарна рециклажа у Србији прописана законом и предвиђа одвајање папира, стакла и метала у посебно означене контејнере, рециклажа не функционише у пракси.

Опасан отпад

Подаци о количинама отпада

Опасан отпад јесте сваки отпад који по свом пореклу, саставу или концентracији опасних материја може да проузрокује опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован. Опасан отпад се налази у свих 20 група према Каталогу отпада.

Не постоје поуздани подаци о количини опасног отпада који ствара индустрија. Податке за Интегрални катастар загађивача (Регистар извора загађивања), који води Агенција, доставило је преко 600 предузећа. У току је успостављање информационог система који ће омогућити ефикасно прикупљање и анализу прикупљених података према различитим параметрима и доступности података јавности. Иако постоји законска обавеза достављања података о отпаду, још увек не постоји одзив свих загађивача. Због смањене активности индустрије, претпоставља се да настајање индустријског опасног отпада стагнира. Постоје, међутим, и заостале количине наслеђене због недостатка бриге о отпаду у претходном периоду. Непропорционално је висок степен настајања индустријског отпада по јединици производа, нерационално је коришћење сировина и ниска је енергетска ефикасност индустрије. У општини Велико Градиште постоји само једно предзеће, према прелиминарној листи, за која се, у складу са законом, издаје интегрисана дозвола. Опасан отпад генеришу и оператери који не подлежу интегрисаној дозволи. Због своје бројности и широког спектра делатности, ови оператери стварају значајан део опасног отпада.

Анализа постојећег стања у управљању опасним отпадом

У Републици Србији не постоји ни једна локација за одлагање опасног отпада. Генерално, не постоје ни овлашћена постројења, односно оператери који поседују дозволу од надлежног органа, за термички и физичко - хемијски третман опасног отпада. У последње време се примењују поступци солидификације и биоремедијације опасног отпада. Биолошка рекултивација депонија пепела и шљаке ТЕНТ-а А и ТЕНТ-а Б, обавља се у складу са „Главним пројектом рекултивације депоније пепела и шљаке ЈП ТЕ „Никола Тесла А” и „Никола Тесла Б”. Не постоји трајно складиште опасног отпада на територији Републике Србије. У таквим околностима, произвођачи опасног отпада врше привремено складиштење опасног отпада на сопственим локацијама у привременим складиштима, иако у неким од њих отпад стоји и више од 20 година. Промет отпада подлеже систему дозвола, у складу са Законом о ратификацији Базелске конвенције о прекограничном кретању отпада и његовом одлагању, Законом о заштити животне средине као и Законом о управљању отпадом. Увоз опасног отпада је забрањен. Изузетно поједине врсте опасног отпада које су потребне као секундарне сировине прерађивачкој индустрији у Републици Србији, у складу са националним циљевима прераде тих отпада, могу се увозити на основу дозволе. Влада одређује поједине врсте опасног отпада које се могу увозити као секундарне сировине. Најчешће се извозе РСВ, фармацеутски отпад, отпад од боја и лакова,

уља и уљне емулзије, отпад из хемијске индустрије, шљака, као и специфичне врсте опасног отпада, карактеристичне за поједине технолошке процесе.

Република Србија је чланица Базелске конвенције и прекогранично кретање отпада се одвија у складу са усвојеним принципима. Министарство води базу података о прекограничном кретању отпада (увоз, извоз и транзит отпада) на основу дозвола које издаје, што се евидентира као планирана количина отпада који је предмет увоза/извоза за временски период на који је дозвола издата.

6. ПОДАЦИ О ТРЕНУТНОМ УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ У ОПШТИНИ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

АКТИВНОСТИ САКУПЉАЊА ОТПАДА

Сакупљање комуналног отпада на територији општине Велико Градиште обавља Конзорцијум извршиоца „SPIDER SERBIA” d.o.o. из Београда, „SPIDER ENVIRONMENTAL SERVICES“, из Грчке и „DEPO SISTEM“ d.o.o. из Новог Сада на основу Уговора о поверавању обављања комуналних делатности закљученим са Општином Велико Градиште дана 27.07.2009. године. Сакупљени отпад се транспортује на неадекватну депонију(одлагалиште), где се поравнава и прекрива инертним материјалом.

Сакупљање комуналног отпада се обавља на целој територији општине Велико Градиште. У свим насељеним местима. Како у граду тако и у селима, постављени су контејнери за прикупљање комуналног отпада а корисницима услуга подељене су канте за прикупљање комуналног отпада.

Сакупљање, транспорт и одлагање комуналног отпада се врши савременом опремом и механизацијом чиме се обезбеђује по утврђеном годишњем програму активности сакупљања отпада и одржавања хигијене јавних површина у општини Велико Градиште кога израђује предузеће које обавља поменуте комуналне делатности а кога усваја Општинског веће Општине Велико Градиште.

У оквиру транспорта комуналног отпада може се издвојити:

- Квалитетно и сигурно пружање услуга житељима општине Велико Градиште
- Нерешено питање транспорта отпада из здравствених установа и неких привредних субјеката.
- Непостојање организација за сакупљање секундарних сировина и рециклажу истих.

Конзорцијум извршиоца организовано сакупља отпад са 100% територије општине Велико Градиште чиме је граница између руралног и урбаног дела територије општине Велико Градиште избрисана када је у питању сакупљање и транспорт отпада. Рурална подручја су раније углавном изостављана из циклуса сакупљања отпада, што је за последицу имало стварање локалних сметлишта и многобројних дивљих депонија.

На територији општине Велико Градиште постоји и предузетник чија је делатност сакупљање, транспорт и промет отпада од гвожђа који је пријавио делатност у складу са прелазним и завршним одредбама Закона о управљању отпадом. Постојање евентуалних субјеката у управљању отпадом који нису евидентирани код надлежног органа утврдиће се инспекцијским прегледима надлежних инспектора заштите животне средине. Обављање делатности постојећих субјеката у управљању отпадом такође контролише надлежна инспекција заштите животне средине.

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ САКУПЉАЊА ОТПАДА

Сакупљање отпада (постојећа опрема)

Савремена опрема и механизација представљају основ за савремено поступање са отпадом данас. За квалитетно и сигурно пружање услуга житељима општине Велико, SPIDER ENVIRONMENTAL SERVICES - Depo Sistem користи следећу опрему и механизацију:

- контејнери за одлагање отпада 1.300 лит., метални са пластичним поклопцима, „SPIDER, Grčka“-предвиђени за обухватање села приликом сакупљања комуналног отпада.
- пластичне канте 120 лит., 240 лит. За одлагање отпада, „Kliko, Nemačka“ – користе становници самог Великог Градишта у индивидуалном типу становања.
- камиони за сакупљање и транспорт комуналног отпада – тип са потисном плочом, „SPIDER/ MAN“ 16 м³, Grčka/Nemačka – 2 komada.

Подела канти домаћинствима у граду великом Градишту

Пластична канта за отпад

Под кућним отпадом сматрају се сви отпаци који настају у стамбеним јединицама (куће, стан, викендице, ...) као продукт свакодневних и уобичајених људских активности, а који се по својој величини могу одлагати у канту запремине 120 лит. У ову врсту отпада сматра се и претходно охлађен пепео.

Становници који живе у индивидуалном типу становања (куће) у граду Великом Градишту, свој отпад одлажу у канте. Канта је добило свако домаћинство на основу броја чланова домаћинства. Обавеза корисника је да своју канту (или канте) у дане одношења отпада из његове улице донесе до трасе (коловоза, пута) куда пролази смећар и да је након пражњења врати.

Обавезе предузећа, односно радника на пословима одношења отпада јесте да однесу сав отпад из канти, а након пражњења канти, исте врати на место где су се налазиле пре пражњења отпада.

Постављање контејнера 1.300 лит. у селима општине

Становници приградских насеља (села) свој отпад одлагаће у контејнере. Број контејнера се одређује на основу генерисања отпада по становнику. Места на којима су постављени контејнери договорени су са одговарајућим месним заједницама и инспекцијским службама.

Становници који живе у колективном типу становања (зграде) свој отпад одлажу у контејнере. Потребан број и запремина контејнера се израчунава на исти начин као и за села. Контејнери ће бити тако лоцирани да припадају само матичној згради и да остали грађани, који не живе у згради не могу одлагати свој отпад у контејнере.

Контејнери ће такође бити распоређени и на прометним улицама где је груписана урбана активност града, као и око битних трговинских центара. Нарочита пажња поступању са отпадом из контејнера као и њихов распоред биће посвећена на локацији Бели багрем, који је један од најпознатијих туристичких летњих дестинација у Општини.

Примарна сепарација отпада

Примарна сепарација отпада је данас стандард у савременом управљању комуналним чврстим отпадом. Осим смањења отпада који се депонује на одлагалишта/депоније, бројни су други позитивни ефекти у издвајању корисног дела отпада: потенцијал рециклаже, смањени негативни ефекти на животну средину и др. Као еколошки свесно и одговорно према корисницима услуга сматрамо неопходним увођење система примарне сепарације отпада. С друге стране, необјективно је очекивати да становништво у потпуности прихвати правилно раздвајање отпада на неколико различитих посуда ако то до сада није радило. Зато **SPIDER ENVIROMENTAL SERVICES - Depo Sistem** планирају

поступно, у фазама, увођење примарне сепарације комуналног чврстог отпада. У Великом Градишту се у првој фази планира постављање десет еко-острва са посудама (контејнери 1.700 лит.) за одвојено одлагање секундарних сировина: папир и картон, ПЕТ-амбалажа, пе-фолија, текстил и др. Ова еко-острва ће покривати целу територију Великог Градишта и омогућити грађанима да посебно одлажу секундарне сировине. Биће ограђена и визуелно препознатљива.

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Табела 11. План сакупљања комуналног отпада са територије општине Велико Градиште

<i>Камион 1. (Села)</i>

Бр.	СЕЛО	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ЂУРАКОВО	КОНТЕЈНЕРИ	14	ПОНЕДЕЉАК
2	ПОПОВАЦ	КОНТЕЈНЕРИ	5	
3	КУМАНЕ	КОНТЕЈНЕРИ	11	
4	СИРАКОВО	КОНТЕЈНЕРИ	29	
5	МАЈИЛОВАЦ	КОНТЕЈНЕРИ	38	
6	КУРЈАЧЕ	КОНТЕЈНЕРИ	39	
7	ТОПОЛОВНИК	КОНТЕЈНЕРИ	43	

Бр.	СЕЛО	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	РАМ	КОНТЕЈНЕРИ	12	УТОРАК
2	ЗАТОЊЕ	КОНТЕЈНЕРИ	27	
3	БИСКУПЉЕ	КОНТЕЈНЕРИ	17	
4	КИСИЉЕВО	КОНТЕЈНЕРИ	24	
5	ОСТРОВО	КОНТЕЈНЕРИ	13	
6	ПОЖЕЖЕНО	КОНТЕЈНЕРИ	24	
7	КУСИЋЕ	КОНТЕЈНЕРИ	26	

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Бр.	СЕЛО	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	МАКЦЕ	КОНТЕЈНЕРИ	28	СРЕДА
2	ДОЉАШНИЦА	КОНТЕЈНЕРИ	23	
3	СРЕДЊЕВО	КОНТЕЈНЕРИ	21	
4	ЧЕШЉЕВА БАРА	КОНТЕЈНЕРИ	27	
5	КАМИЈЕВО	КОНТЕЈНЕРИ	12	
6	ДЕСИНЕ	КОНТЕЈНЕРИ	29	
7	ПЕЧАНИЦА	КОНТЕЈНЕРИ	16	
8	ЉУБИЊЕ	КОНТЕЈНЕРИ	21	
9	ГАРЕВО	КОНТЕЈНЕРИ	13	

Бр.	СЕЛО	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ЦАРЕВАЦ	КОНТЕЈНЕРИ	32	РЕТАК
2	ТРИБРОДЕ	КОНТЕЈНЕРИ	18	

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Камион 2 - град

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (КОМПЛЕТНО)	КОНТЕЈНЕРИ	90	ПОНЕДЕЉАК

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (ГЛАВНЕ УЛИЦЕ)	КОНТЕЈНЕРИ	30	УТОРАК
2	УЛИЦЕ: ОД ХАЈДУК ВЕЉКОВЕ, БОШКА ВРЕБАЛОВА И 11. ОКТОБРА, КОЈЕ ГРАВИТИРАЈУ КА ВОДОТОРЉУ, УКЉУЧУЈУЋИ И БОЉЕТИНСКО НАСЕЉЕ	КАНТЕ	360	

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (КОМПЛЕТНО)	КОНТЕЈНЕРИ	90	СРЕДА
2	БЕЛИ БАГРЕМ	КОНТЕЈНЕРИ + КАНТЕ	25	

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (ГЛАВНЕ УЛИЦЕ)	КОНТЕЈНЕРИ	30	ЧЕТВРТАК
2	УЛ. ХАЈДУК ВЕЉКОВА, И ОД УЛ. БОШКА ВРЕБАЛОВА, 11. ОКТОБРА, САВЕ КОВАЧЕВИЋА И 11. ОКТОБРА КОЈЕ ГРАВИТИРАЈУ КА БЕЛОМ БАГРЕМУ	КАНТЕ	360	

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (КОМПЛЕТНО)	КОНТЕЈНЕРИ	90	ПЕТАК
2	БЕЛИ БАГРЕМ	КОНТЕЈНЕРИ + КАНТЕ	25	

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (ГЛАВНЕ УЛИЦЕ)	КОНТЕЈНЕРИ	30	СУБОТА
2	УЛИЦЕ: СВЕ ДО ВОЈВОДЕ ПУТНИКА СА УЛИЦОМ ХАЈДУК ВЕЉКО- ВОМ КОЈЕ ГРАВИТИРАЈУ КА ОПШТИНИ	КАНТЕ	360	

Бр.	РЕОН	ВРСТА АМБАЛАЖЕ	КОЛИЧИНА	ДАН САКУПЉАЊА
1	ГРАД (ГЛАВНЕ УЛИЦЕ)	КОНТЕЈНЕРИ	30	НЕДЕЉА
2	БЕЛИ БАГРЕМ	КОНТЕЈНЕРИ + КАНТЕ	25	

ТРОШКОВИ И ЦЕНЕ САКУПЉАЊА И ТРАНСПОРТА ОТПАДА

У општини Велико Градиште тарифе за услуге управљања отпадом везане су за величину простора корисника услуга и наплаћују се месечно.

Систем је дестимулативан за превенцију стварања отпада – трошак корисника је фиксан и не зависи од количине отпада који продукује и начина на који га одлаже.

Према добијеним подацима од „SPIDER SERBIA DOO“ и „DEPO SISTEM DOO“, тарифа за одношење комуналног отпада у општини Велико Градиште износи:

- За сакупљање, одвожење и одлагање отпада за становништво – 1,30 евра по особи – члану домаћинства месечно;
- За сакупљање, одвожење и одлагање отпада за привреду - 0,20 евра/м² изграђеног пословног простора месечно;
- За сакупљање, одвожење и одлагање за институције – 0,10 евра/ м² месечно;
- За одржавање хигијене јавних површина за становништво – 0,40 евра по особи-члану домаћинства месечно;

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

- За одржавање хигијене јавних површина за привреду – 0,05 евра/ m² месечно;
- За одржавање хигијене јавних површина за институције – 0,025 евра/ m² месечно.

Најважнији циљ је финансијски одржива делатност управљања отпадом заснована на принципу „загађивач плаћа“. Потребно је применити принцип пуне надокнаде трошкова за услуге сакупљања и одлагања отпада и увођење подстицајних инструмената за поновну употребу и рециклажу отпада. Потребно је да се наплата врши према количини произведеног отпада, а не према величини непокретности, односно квадрату стамбеног простора, јер у том случају не постоји мотивација за смањење настајања отпада на извору и за рециклажом(**Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019*).

ТРЕТМАН ОТПАДА

Сакупљени отпад се транспортује на неадекватну депонију(одлагалиште), где се поравнава и прекрива инертним материјалом чиме су обезбеђене минималне мере заштите. Претходни третман отпада се не врши, не постоје системи за разврставање отпада тако да се на депонију „Пожежено“ одлажу и неке врсте опасног отпада.

Општина је дужна да одреди локацију за трансфер станице на својој територији где ће сав комунални отпад бити сакупљан и физички третиран(пресовање) товарен у камионе и транспортован до уређених санитарних депонија чија се изградња планира Стратегијом управљању отпадом РС за период 2010-2019. године. Како просторни план општине још увек није усвојен тако није донешена одлука за локацију за будуће трансфер станице. Препорука и уобичајена пракса је да трансфер станице буду на местима постојећих одлагалишта која ће бити санирана због устаљене дугогодишње навике одлагања на те локације. Међутим, општина Велико Градиште има за ту локацију правно-имовински проблем, јер постојеће одлагалиште лежи на парцели чије власник није Општина те ће проблем локације за трансфер станице морати бити решаван на други начин. Како је општина природно подељена на 3 целине: Дунаски део, Печки и Стишки део то је једна од оптималних варијанти одређивање 3 локације за трансфер станице за сваки регион понаособ.

ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА НА ДЕПОНИЈЕ

Постоје три типа депонија за одлагање отпада:

- депоније за одлагање неопасног отпада;
- депоније за одлагање инертног отпада;
- депоније за одлагање опасног отпада,

На депонијама се одлажу одређени типови отпада за које је депонија пројектована. За одлагање неопасног отпада користе се тзв. санитарне депоније које представљају санитарно-технички уређен простор на коме се одлаже отпад који као материјал настаје на јавним површинама, у домаћинствима, у процесу производње, односно рада, у промету или употреби, а који нема својства опасних материја и не може се прерађивати односно рационално користити као индустријска сировина или енергетско гориво. Депоније намењене за одлагање опасног отпада се пројектују са посебним техничким захтевима. Опасан отпад који се одлаже на оваквим депонијама мора бити претходно третиран у складу са прописима. Депоније су неопходне у свакој изабраној опцији третмана, јер увек постоји један део отпада који се мора одложити.

Депоније за одлагање неопасног отпада

*Процена је да се око 5,400 тона чврстог отпада прикупи у општини Велико Градиште у току године. Градска депонија се налази у атару села Пожежено, а на територији општине се налази 27 дивљих депонија. Прикупљање отпада поверено је од 1. новембра 2009. године конзорцијуму фирми (Spider Serbia, Spider Environmental Services SA i Depo Sistem) на 25 година. (*Стратегија локалног одрживог развоја општине Велико Градиште 2010-2014)*

Комунални отпад на територији општине Велико Градиште тренутно се не депонује на адекватан као што је случај у већини општина у Србији. Одлагалиште/депонија фактички представља неуређено сметлиште на које се отпад истовара и повремено прекрива. Постојеће одлагалиште /сметлиште захтева хитну санацију.

Са друге стране, узимајући у обзир количине отпада у Општини, економски је неисплативо инвестирати у изградњу савремене депоније за тако мале количине отпада. Почетни трошкови за изградњу санитарних депонија су изузетно велико (мерени у милионима евра), без обзира на величину будуће депоније и количине отпада који ће се на њој депоновати те је стога регионализација у управљању отпадом поред тога што је законски обавезна и економски исплатива.

Општина је дужна да приступи региону за управљање отпадом чл. 97 став 1. Тачка 3 Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“). Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019 Републике Србије предвиђено је да општина Велико Градиште припадне **Смедеревском региону**. Међутим, до изградње будуће регионалне депоније, сав отпад са територије општине Велико Градиште је нужно одлагати као и до сада а по изградњи комплетан будући комунални отпад треба транспортовати до нове локације.

Депоније за одлагање инертног отпада

Потребно је дефинисати локацију за депонију инертног отпада. Препорука је да то буде локација садашњег одлагалишта које ће бити санирано и рекултивисано у наредном периоду због навика локалног становништва да тамо односи отпад.

Депоније за одлагање опасног отпада

Питање локације и управљања опасним отпадом треба да буде решено у наредном периоду како на републичком тако и на локалном нивоу.

7. ОПЦИЈЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Интегрално управљање отпадом подразумева сагледавање отпада од његовог настајања, минимизације, преко сакупљања, транспорта, третмана до одлагања. Уколико се жели одрживи систем управљања отпадом, неопходно је сагледати све опције третмана отпада. Одлука о избору најпогодније опције за третман се доноси кроз анализу животног циклуса отпада садржи и карактеристике средине и локације на којој отпад настаје.

Важни услови који утичу на одлуку о искоришћавању или одлагању отпада су:

- повећани захтеви за еколошки безбедним уклањањем отпада, што има за последицу веће трошкове одлагања;
- примена принципа наплате стварних трошкова одлагања отпада загађивачу, произвођачу отпада;
- развој нових производних технологија и поступака коришћења отпада и
- испитивање тржишта за пласман рециклабилних производа.

Концепт хијерархије управљања отпадом указује да је смањење настајања отпада најефективније решење за животну средину. Међутим, тамо где даље смањење није практично применљиво, производи и материјали могу бити искоришћени поново, било за исту или другу намену. Уколико та могућност не постоји, отпад се даље може искористити кроз рециклажу или компостирање, или кроз добијање енергије. Само ако ни једна од претходних опција не даје одговарајуће решење отпад треба одложити на депонију.

Смањење отпада на извору

За разлику од других опција у хијерархији управљања отпадом, редукација отпада није опција која се може одабрати у недостатку других. О редукацији се мора размишљати сваки пут када се доноси одлука о коришћењу ресурса. Редукација мора бити осмишљена кроз целокупни животи циклус производа, тј. већ у фази пројектовања, преко израде, паковања, до транспорта и пласмана

производа. Потрошачи такође треба да активно учествују у редукцији отпада куповином производа са мање амбалаже. Влада треба да буде носилац политике редукције отпада.

Поновна употреба

Неки производи су специфично дизајнирани да буду коришћени више пута. Увођењем прописа о амбалажи у ЕУ, постоји подстицај произвођачима да размотре примену амбалаже за вишеструку употребу. У другим случајевима, производи се могу прерадити за исте или сличне намене. Постоје добри разлози за поновну употребу производа, с обзиром да се тиме постиже:

- смањење трошкова за произвођаче и потрошаче;
- уштеде у енергији и сировинама;
- смањење трошкова одлагања.

Рециклажа

Практично је немогуће дати децидан одговор на питање да ли је рециклажа значајнија у домену индустријског или комуналног отпада, будући да се, и у једном и у другом случају остварују изузетно значајни технички, еколошки и економски ефекти. Свакако најзначајнији од њих су: драстично смањење количина индустријског и комуналног отпада који се морају одложити на санитарне депоније, чиме се век коришћења депонија продужава и значајно успорава процес исцрпљивања природних ресурса и емисије из депонија.

Разлози за потребу повећаног искоришћавања отпада су вишеструки:

- сазнање о ограниченим природним ресурсима и потреби рационалног коришћења онога чиме се располаже;
- прописи о заштити животне средине дефинишу строжије услове за одлагање отпада, па је неопходно да се рециклажом смањи обим отпада који се одлаже на депонију;
- тешкоће при обезбеђењу локација за нове депоније указују на рециклажу као једну од могућности смањивања потреба за новим депонијама.

Типичне компоненте система рециклаже отпада у циљу искоришћења материјала и издвајања корисног отпада су:

- издвајање различитих компоненти на извору настајања отпада - из домаћинства, радњи, институција, сакупљање на улици или у центрима где се сакупља рециклабилан отпад (примарна рециклажа);
- издвајање рециклабилних материјала из укупне масе отпада у постројењима за сепарацију рециклабилног отпада;
- припрема издвојених рециклабилних материјала на линијама за балирање (папир, пластика), пресовање (метал), мљевање (стакло).

Компостирање

Компостирање се дефинише као брзо, али делимично, разлагање влажне, чврсте органске материје, отпада од хране, баштенског отпада, папира, картона, помоћу аеробних микроорганизама и под контролисаним условима. Као производ добија се користан материјал, сличан хумусу, који нема непријатан мирис и који се може користити као средство за кондиционирање земљишта или као ђубриво.

Предности су следеће: крајњи производ има извесну тржишну вредност, која треба да резултира у враћању извесног дела уложених средстава; простор који је потребан за локацију постројења је релативно мали и цене транспорта нису тако велике. Са друге стране, оваква постројења могу захтевати и велика капитална улагања. Тржиште за добијени производ није увек осигурано, а и складиштење крајњег производа може бити проблем за себе. Квалитет компостираног производа је важан уколико за њега постоји тржиште. Искуства показују да иако се органски материјал са депоније може успешно трансформисати у компост, контаминација (посебно од честица стакла, метала и пластике) утиче да потенцијални потрошачи постају невољни да га користе. Зато се органски отпад за компостирање мора раздвајати на извору и пре одлагања на депонију.

У принципу, компостирање се спроводи у два нивоа:

- сакупљање и издвајање органских компоненти (кухињски отпад и отпад из башти) за компостирање на компостним пољима или у посебним постројењима (најчешће регионалног типа);
- промоција самосталног компостирања „у свом дворишту” кроз едукацију и успостављање малих бункера за компостирање.

С обзиром на Директиву о депонијама ЕУ и забрану одлагања биодеграбилног отпада на депоније, компостирање је добило на значају као алтернативна опција третмана биодеграбилног отпада.

Анаеробна дигестија

Разлагање органског, биоразградивог дела чврстог отпада у гасове са високим уделом метана може се остварити путем анаеробног разлагања или анаеробне ферментације у реактору. После ферментације органског отпада издвојеног на извору, остатак ферментације (дигестат) се нормално третира аеробно до компоста. На тај начин је коначни резултат ферментације отпада у већини случајева сличан аеробном компостирању. Процесом разлагања настају биогаз, компост и вода. Отпадна вода, настала процесом третмана, се пречишћава и један део може се вратити у процес.

Инсинерација отпада

Технологија спаљивања (инсинерације) отпада представља оксидацију запаљивих материја садржаних у отпаду. Инсинерација отпада се примењује у циљу смањивања запремине отпада, а енергија која се добија из процеса спаљивања се може искористити за добијање топлотне и/или електричне енергије. Међутим, економска оправданост искоришћења енергије није увек прихватљива на први поглед, и треба знати да су инвестициони и оперативни трошкови инсинератора у складу са прописима ЕУ високи, генерално много виши од трошкова одлагања отпада на санитарне депоније комуналног отпада (некад и до 6 пута већи). То значи да је инсинерација значајан и користан начин редукације отпада, и дугорочно се могу избећи проблеми који прате одлагање отпада на депоније.

Произвођачи опасног отпада могу имати сопствена постројења за инсинерацију или отпад могу слати компанији која врши инсинерацију у име произвођача отпада, уз надокнаду. Инфективни медицински отпад се, према прописима ЕУ, првенствено мора спаљивати у инсинераторима пројектованим за ту намену. Истовремено се не искључује могућност примене методе аутоклавирања “in situ” после чега следи одлагање на комуналну депонију.

У циљу одрживог система управљања отпадом, инсинерација са искоришћењем енергије треба да буде потпуни и интегрални део локалних и регионалних решења која треба развити у следећем периоду. Инсинерација отпада са искоришћењем енергије мора бити разматрана у контексту интегралног приступа управљању отпадом који значи редукацију, поновну употребу и рециклажу. Када је инсинерација са искоришћењем енергије најпрактичнија опција за животну средину, неопходно је размотрити могућност комбинованог добијања топлотне и електричне енергије у циљу повећања ефикасности процеса.

Остали поступци третмана отпада

Уколико се жели одрживи систем управљања отпадом, неопходно је сагледати све опције третмана отпада. Нове технологије, уколико су поуздане и конкурентне у поређењу са осталим опцијама, такође могу заузети своје место у систему. Неке од ових опција су следеће:

Пиролиза

Пиролиза је процес током којег долази до разлагања органског отпада при повишеној температури и у одсуству ваздуха. Током процеса долази до термичког разлагања органских материја у отпаду,

при чему настају пиролитички гас, уље и чврста фаза богата угљеником. Према распону температура при којима се одвијају, могу се разликовати три варијанте пиролизе:

- нискотемпературна до 500°C;
- средњетемпературна од 500°C до 800°C;
- високотемпературна виша од 800°C.

Повећањем температуре реакције повећава се и удео пиролитичког плина у продуктима реакције, а смањује се удео чврсте и течне фазе. Пиролитички плин се обично спаљује. Димни гасови се користе за грејање или добијање електричне енергије.

Гасификација

Гасификација је високотемпературни процес третмана отпада у присуству ваздуха или водене паре у циљу добијања горивих гасова. Технологија је заснована на познатом процесу производње гаса из угља. Производ реакције је мешавина гасова. Гас добијен на овај начин се може спаљивати или искористити у постројењима за когенерацију. Због високе температуре процеса долази до витрификације шљаке настале у процесу. Гасификација још није раширен поступак третмана отпада, из разлога што гориво мора бити релативно хомогеног састава, што значи да је за комунални отпад потребан предтретман.

Плазма процес

Развијени су алтернативни системи третмана, као што је плазма процес (енергија ослобођења електричним пражњењем у инертној атмосфери). Овим процесом постижу се температуре 5.000°C до 15.000°C. Услед високе температуре долази до разлагања органских материја из отпада и топљења неорганских материја. У гасовитој фази долази до интензивног разлагања органских молекула, што готово у потпуности елиминише штетне емисије. То је уједно и главна предност плазма поступка. Неорганске материје се након топљења витрификују, тако да се могу употребити као додаток грађевинском материјалу или се могу безбедно одложити. Овакав систем је изузетно скуп и још увек је врло мало у примени.

Отпад као гориво

Неки индустријски процеси и постројења за производњу енергије раде под условима који дозвољавају коришћење отпада високе топлотне моћи уместо конвенционалног горива. Најчешћи пример је производња цемента, где високе температуре и дуго време задржавања обезбеђују потпуно сагоревање отпада. Типични отпад који се спаљује у овим процесима укључује комунални отпад, гуме, утрошене раствараче, отпад из рафинерија, месно коштано брашно и др. Термоелектране и градске топлане које служе за снабдевање градова топлотном енергијом такође могу представљати значајну инфраструктуру за сагоревање отпада. Директива ЕУ о спаљивању отпада такође прописује дозвољене граничне вредности емисије за постројења која користе алтернативна горива.

Физичко-хемијски третман отпада

Физичко-хемијски третман отпада обухвата: неутрализацију, минерализацију, солидификацију, оксидацију, редуцију, адсорпцију, дестилацију, јонске измене, реверсне осмозе и друге физичко-хемијске и хемијске процесе којима се смањују опасне карактеристике отпада. Солидификација је термин који се користи за широк опсег третмана који мењају физичко-хемијске особине отпада са циљем да се учине погодним за одлагање на депонију. Солидификација се примењује за третман течног отпада и муљева који садрже тешке метале и опасан отпад. Циљ солидификације је да се отпад конвертује у облик у коме се његови конституенти имобилишу тако да не могу бити излужени у околину.

Одлагање отпада на депоније

Постоје три типа депонија за одлагање отпада:

- депоније за одлагање неопасног отпада;
- депоније за одлагање инертног отпада;
- депоније за одлагање опасног отпада,

На депонијама се одлажу одређени типови отпада за које је депонија пројектована. За одлагање неопасног отпада користе се тзв. санитарне депоније које представљају санитарно-технички уређен простор на коме се одлаже отпад који као материјал настаје на јавним површинама, у домаћинствима, у процесу производње, односно рада, у промету или употреби, а који нема својства опасних материја и не може се прерађивати односно рационално користити као индустријска сировина или енергетско гориво. Депоније намењене за одлагање опасног отпада се пројектују са посебним техничким захтевима. Опасан отпад који се одлаже на оваквим депонијама мора бити претходно третиран у складу са прописима. Депоније су неопходне у свакој изабраној опцији третмана, јер увек постоји један део отпада који се мора одложити.

8. ОРГАНИЗАЦИОНИ ОКВИР УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Предлог нове организационе структуре у систему управљања отпадом подразумева расподелу надлежности над управљањем отпадом између јавних комуналних или приватних предузећа и то у домену:

- Сакупљања комуналног отпада у општини,
- Сакупљања и сепарације рециклабилног отпада,
- Сакупљања комерцијалног отпада,
- Сакупљања индустријског отпада и
- Рада трансфер станице - центра за сакупљање отпада

Предлог организационе структуре система управљања отпадом

Регионални планом управљања отпадом предложено је формирање предузећа за управљање отпадом чији ће рад бити заснован искључиво на комерцијалној основи. Надлежности оваквог предузећа треба да буду:

- Издвајање и сепарација искористивог отпада из комуналног отпада, сортираног на месту одлагања
- Издвајање, сакупљање и сепарација искористивог отпада из комуналног отпада, сортираног на самом месту настајања
- Изградња и рад регионалне депоније
- Транспорт отпада од трансфер станица до регионалне депоније
- Пласман прикупљених секундарних сировина
- Развој и унапређење система за рециклажу, изградња потребних објеката
- Развој система за издвајање отпадних уља, грађевинског отпада, акумулатора и батерија, електричне и електронске опреме, неупотребљивих возила итд.
- Развој система за третман органског отпада

Концепт сакупљања отпада подразумева издвојено сакупљање комуналног и комерцијалног од индустријског и биохазардног (медицинског, ветеринарског) отпада.

Сакупљање комуналног и комерцијалног отпада одређује се усклађивањем следећих параметара:

- фреквенција сакупљања отпада
- врста возила за сакупљање отпада

- удаљеност од места пражњења
- могуће матрице кретања возила
- број контејнера који могу бити постављени на једној локацији
- природа отпада

У циљу успостављања јединственог система управљања отпадом, извршено је стандардизовање посуда за сакупљање отпада, што је утицало на нови систем сакупљања комуналног отпада. На овај начин рационализује се фреквенција сакупљања отпада величина судова, капацитет транспортних средстава и удаљеност до депоније чиме су смањени транспортни трошкови.

9. КОНЦЕПЦИЈА ЛОКАЛНОГ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Управљање отпадом у општини заснива се на систему примарне сепарације, тј. на успостављању сакупљачких станица у насељеним местима, центра, односно постројења за управљање отпадом у граду (са могућношћу проширења за рад као трансфер станице), као и секундарне сепарације која ће се одвијати у објектима који са регионалном депонијом чине јединствену целину.

Врсте отпада које се сепаратно сакупљају предложене су на бази теренских истраживања и дефинисаних државних докумената (Закон о управљању отпадом, Национална стратегије итд.). Тако је нпр. предложено сакупљање укупне пластичне амбалаже, са нагласком на ПЕТ као најзаступљенији и најпопуларнији вид пластичне амбалаже, папир и картон се посматрају као исти материјал, гвожђе и обојени метали се заједно сакупљају итд. Током рада, систем ће морати да буде максимално флексибилан, односно брзо прилагодљив тренутном стању на терену и актуелним трендовима.

Предложени систем предвиђа допремање сакупљеног отпада у трансфер станицу, односно у центар за сакупљање отпада. Отпад који нема употребну вредност транспортује се на локалну депонију (до изградње регионалне).

Један од основних технолошких начина смањивања трошкова и оптимизације рада система јесте поступак издвајања отпада на извору настанка, чиме се добија чистија секундарна сировина, која на тржишту има већу вредност, а смањују се и трошкови манипулације и транспорта.

Систем примарне сепарације подразумева успостављање рециклажних острва односно центра за сакупљање отпада, различитог степена организованости у зависности од места где је лоциран, врсте и броја корисника, отпада који се на датом подручју генерише итд.

Овакав систем има много предности, као што су:

- Лакше издвајање чистих секундарних сировина из укупне масе отпада која се генерише на подручју региона;
- Лакша манипулација са отпадом који има карактер секундарне сировине;
- Смањење количине отпада који се депонује (мање оптерећење депоније);
- Постизање боље цене на тржишту секундарних сировина;
- Растерећење возног парка (специјализованих возила - аутосмећара);
- Едукативни и промотивни ефекат концепта рециклаже итд.

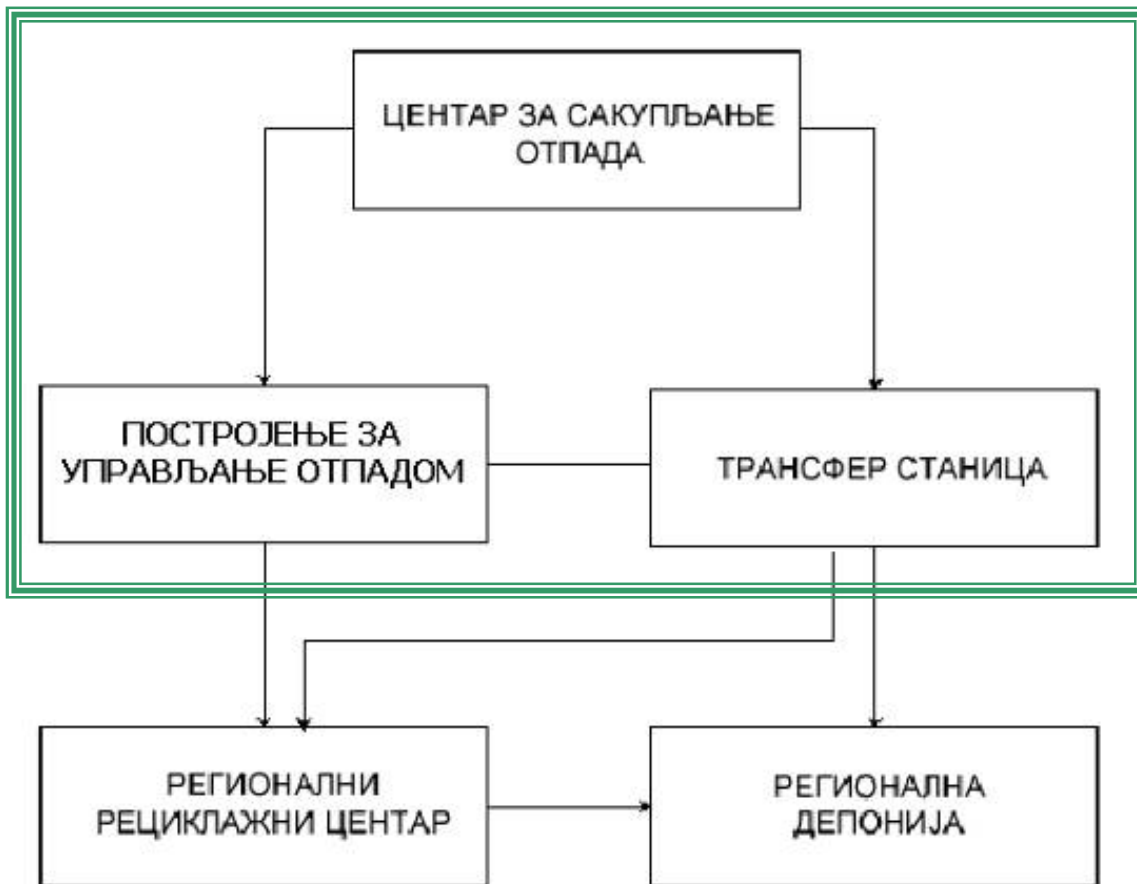
ИДЕЈНО ТЕХНИЧКО РЕШЕЊЕ ЛОКАЛНОГ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

У ОПШТИНИ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Успостављање локалног система управљања отпадом се реализије кроз успостављање основних елемената система управљања отпадом. Основни елементи система управљања отпадом у општини су:

- сакупљачке станице у насељеним местима
- центар за сакупљање отпада
- трансфер станица
- постојећа депонија (користи се до изградње регионалне)
- рециклажно-сортирни центар (део регионалног система)
- регионална депонија (део регионалног система)

Шема 1:- Шема система сакупљања отпада

Сакупљачке станице

Управљање отпадом по систему примарне сепарације у градским и сеоским насељима реализује се кроз сакупљачке станице. Сакупљачка станица подразумева уређени и ограђени плато опремљен контејнерима различите величине, који се постављају у групама, према врстама отпада које се сепаратно сакупљају (издвајање ПЕТ-а, метала, папира и других материјала). На овом месту становници могу кампањски одлагати отпад посебних токова (стари намештај, белу технику, електронски отпад итд), као и отпад који има карактеристике опасног (отпадно уље, старе акумулаторе, батерије, амбалажу од боја и лакова и сл). Отпад се из сакупљачких станица у сеоским срединама одвози у трансфер станицу.

Центар за сакупљање отпада (Постројење за управљање отпадом)

Центар за сакупљање отпада (Постројење за управљање отпадом) јесте стационарна техничка јединица за складиштење, третман или одлагање отпада, које заједно са грађевинским делом чини технолошку целину. На овом простору правна и физичка лица доносе селектовани отпад и отпад посебног тока на посебно уређеном платоу или контејнеру. Такође у оквиру постројења одвија се пресовање одређене врсте отпада (нпр. пластике), а затим одвози на локацију где се коначно третира.

Трансфер станица

Изградњом регионалних санитарних депонија и постројења за третман отпада, јавља се и потреба за трансфер станицама које ће омогућити економичан превоз отпада на већим удаљеностима, од локације стварања до дестинације одлагања.

Трансфер станица јесте место до којег се отпад допрема и привремено складишти ради раздвајања или претовара пре транспорта на третман или одлагање.

Најподесније локације за градњу трансфер станица могу бити затворене депоније, затворена сметлишта и сл, с обзиром да транспортне руте већ постоје и да за њих постоје урбанистичке и грађевинске дозволе које се односе на управљање отпадом.

Постојећа депонија комуналног отпада

Постојећу депонију у општини Велико Градиште потребно је уредити по законским прописима и стандардима заштите животне средине како би се користила до изградње регионалне депоније.

Регионални рециклажно-сортирни центар

Успостављање система рециклаже у Србији ће се базирати на стварању центара за рециклажу. Увођењем интегралног управљања општинским отпадом у Србији, многобројне општине ће наћи интерес у изградњи регионалног система управљања отпадом и успостављању регионалних организација за управљање отпадом. Интенција је да ће регионалне организације за управљање отпадом успоставити линије за раздвајање на месту настајања и раздвојено сакупљање рециклабилних компоненти.

Регионална депонија

Депонија је место за одлагање отпада на површини или испод земље где се отпад одлаже укључујући: интерна места за одлагање (депонија где произвођач одлаже сопствени отпад на месту настанка).

Резултати досадашњих анализа простора Србије, полазећи од постављених региона и анализе кључних карактеристика простора Србије, показују да је могуће изградњом 29 регионалних депонија и 44 трансфер станица формирати рационалну мрежу за сакупљање, транспорт и одлагање општинског чврстог отпада. Анализа функционално-просторних и других карактеристика простора вршена је кроз седам група карактеристика: насеља и саобраћајна мрежа, заштићена подручја, подаци о водама, подаци о рељефу, педолошке карактеристике и размештај шума, подаци о геологији, геоморфологији и инжењерско-геолошки подаци, климатске карактеристике и

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

посебне карактеристике (до сада предузете активности на изградњи санитарне депоније, постојање деградираних терена и постојање расположивог простора).

МЕРЕ САНАЦИЈЕ НЕУРЕЂЕНИХ ДЕПОНИЈА

У циљу успостављања система сакупљања отпада из сеоских средина, увођење посуда за сакупљање отпада (контејнера и канти), као и организовање сакупљачких станица мора да прати забрана одлагања отпада на дивљим депонијама, као и широка пропагандна кампања.

У настојању да се смањи широко распрострањено бацање отпада уз путеве или на дивља сметлишта, (увођењем контејнера) било чишћењем простора или санацијом и забраном, омогућиће стицање нових навика одлагања отпада, смањујући могућност даљих негативних утицаја на животну средину и здравље људи. Тако ће се створити основа за успостављање сакупљачких станица тј. места где становници могу одложити отпад који не могу бацати у своје канте, због величине или количине.

Истовремено треба започети акцију санације и рекултивације, односно уклањања дивљих сметлишта која су лоцирана у досадашњем периоду.

*Табела 12: Идентификоване дивље депоније на територији општине Велико Градиште са координатама (*Акција Очистимо Србију 2009/2010)*

Р. Бр ој	Назив насељеног места	Ознака депоније	Пов. (ха)	Дубина отпада (м)	Зап. отпада (м ³)	Идентификација	DMSLon	DMSLat
1	Бискупље	vg-bi1	0.15	0.7	1022	vg-bi1	21°23'37,55"E	44°44'56,84"N
2	Чешљева Бара	vg-cb1	0.17	0.8	1327	vg-cb1	21°30'41,33"E	44°37'2,34"N
3	Десине	vg-de1	0.24	0.5	1203	vg-de1	21°25'37,83"E	44°40'21,03"N
4	Велико Градиште	vg-gl1	0.19	1.3	2470	vg-dp1	21°22'53,71"E	44°42'4"N
5	Камијево	vg-ka1	0.03	0.3	102	vg-gl1	21°32'43,88"E	44°44'48,77"N
6	Камијево	vg-ka2	4.18	0.3	12539	vg-ka1	21°28'47,51"E	44°39'14,17"N
7	Кисилјево	vg-ki1	0.02	0.3	47	vg-ka2	21°29'24,12"E	44°39'18,67"N
8	Кисилјево	vg-ki2	0.02	0.5	99	vg-ki1	21°24'8,85"E	44°44'14,04"N
9	Кисилјево	vg-ki3	0.04	0.3	134	vg-ki2	21°24'19,92"E	44°44'14,85"N
10	Кумане	vg-km1	0.10	0.6	598	vg-ki3	21°25'41,6"E	44°43'40,05"N
11	Кумане	vg-km2	0.02	0.3	52	vg-km1	21°27'39,02"E	44°44'11,04"N
12	Кумане	vg-km3	0.78	0.2	1554	vg-km2	21°27'50,99"E	44°43'53,7"N
13	Кумане	vg-km4	0.01	0.2	20	vg-km3	21°29'3,49"E	44°44'31,92"N
14	Курјаче	vg-kr1	0.09	0.5	432	vg-kr1	21°20'34,04"E	44°41'46,15"N
15	Кусиће	vg-ku1	0.03	0.2	62	vg-ku1	21°31'46,21"E	44°43'21,8"N
16	Кусиће	vg-	0.60	0.5	2996	vg-ku2	21°31'43,21"E	44°42'50,06"N

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

		ku2						
17	Љубиње	vg-lj1	0.48	0.3	1440	vg-lj1	21°26'50,39"E	44°38'28,15"N
18	Мајиловац	vg-ma1	0.43	0.6	2583	vg-ma1	21°22'27,42"E	44°41'22,78"N
19	Мајиловац	vg-ma2	0.42	0.5	2090	vg-ma2	21°22'34,27"E	44°41'38,39"N
20	Мајиловац	vg-ma3	0.05	0.3	135	vg-ma3		
21	Макце	vg-mak1	0.18	0.6	1107	vg-mak1	21°26'35,2"E	44°34'15,49"N
22	Острово	vg-os1	0.04	2	733	vg-os2	21°26'2,94"E	44°46'4,41"N
23	Острово	vg-os2	0.01	0.3	31	vg-pe1	21°25'32,59"E	44°38'36,96"N
24	Печаница	vg-pe1	0.09	0.5	470	vg-ra1	21°20'17,06"E	44°48'21,64"N
25	Рам	vg-ra1	0.02	0.3	52	vg-ra2	21°20'17,92"E	44°49'4,42"N
26	Сираково	vg-si1	0.13	0.3	388	vg-si1	21°19'3,08"E	44°40'34,46"N
27	Сираково	vg-si2	0.04	0.3	123	vg-si2	21°18'59"E	44°40'34,52"N
28	Средњево	vg-sr1	0.34	0.9	3037	vg-sr1	21°30'14,2"E	44°38'28,11"N
29	Тополовник	vg-to1	0.07	0.8	553	vg-to1	21°26'44,16"E	44°42'53,07"N
30	Тополовник	vg-to2	0.01	0.6	48	vg-to2	21°26'46,89"E	44°42'49,1"N
31	Триброде	vg-tr1	0.05	0.3	164	vg-tr1	21°31'25,55"E	44°42'12,6"N
32	Велико Градиште	vg-vg1	0.13	0.5	668	vg-vg1	21°31'31,17"E	44°45'58,57"N
33	Велико Градиште	vg-vg2	0.07	0.1	73	vg-vg2	21°32'2,3"E	44°45'49"N
34	Велико Градиште	vg-vg3	0.04	0.2	83	vg-vg3	21°31'45,08"E	44°45'27,45"N
35	Велико Градиште	vg-vg4	0.40	0.3	1207	vg-vg4	21°31'29,28"E	44°45'41,3"N
36	Велико Градиште	vg-vg5	0.05	0.3	160	vg-vg5	21°31'39,2"E	44°45'21,94"N
37	Велико Градиште	vg-vg6	0.41	0.4	1634	vg-vg6	21°32'3,94"E	44°45'12,66"N
38	Велико Градиште	vg-vg7	0.07	0.2	142	vg-vg7	21°25'56,44"E	44°46'12,98"N
39	Велико Градиште	vg-vg8	0.04	0.7	310	vg-vg8	21°25'19,44"E	44°46'11,43"N
40	Велико Градиште	vg-vg9	0.04	0.4	157	vg-vg9	21°29'26,06"E	44°44'51,57"N
41	Затоње	vg-za1	0.53	0.2	1069	vg-za1	21°22'58,74"E	44°46'43,35"N
42	затоње	vg-za2	0.05	0.4	205	vg-za2	21°22'55,56"E	44°46'24,72"N
43	Затоње	vg-za3	0.10	0.5	488	vg-za3	21°23'30,34"E	44°45'9,23"N
44	Затоње	vg-za4	0.18	0.4	704	vg-za4	21°23'37,54"E	44°45'2,21"N
			11.14		44513.05			

Извор: ЈКП "Стандард" Велико Градиште

10. УПРАВЉАЊЕ ПОСЕБНИМ ТОКОВИМА ОТПАДА

На основу Закона о управљању отпадом успоставља се систем управљања посебним токовима отпада и уводе економски инструменти. Као један од приоритета за решавање проблема опасног отпада, потребно је размотрити могућности и услове за коришћење постојећих постројења и инсталација (цементаре, термоелектране, топлане, железара) у сврху третмана опасног отпада. Отпад посебних токова, нарочито уколико има карактеристике опасног отпада не сме се мешати са комуналним отпадом нити заједно са њим одлагати. У наставку ће се дати препоруке за поступање са овим отпадом.

Напомиње се да је неопходно, обавезно и од изузетног значаја спровођење следећих мера управљања посебним врстама отпада:

1. **Израда катастра отпада посебних токова**

Ова мера обухвата евидентирање свих генератора посебних врста отпада, уз визуелно и позиционо снимање, евидентирање технолошког процеса у коме отпад настаје, врсте и количине отпада, периода генерисања, физичко-хемијских карактеристика, начина третмана и одлагања и свих других параметара неопходних за мониторинг

2. **Карактеризација и категоризација отпада**

Обавеза утврђена Законом о поступању са отпадним материјама и подзаконским актима. Карактеризацију отпада врши верификована стручна лабораторија, а категоризацију Агенција за заштиту животне средине

3. **Мониторинг**

Мере мониторинга обухватају процес праћења отпада, од његовог настајања, транспорта, привременог складиштења до коначног третмана уз евидентирање свих промена које током времена настају и формирање посебног документа

11. ПРОГРАМ РАЗВИЈАЊА ЈАВНЕ СВЕСТИ О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

Стратегија управљања отпадом у Србији јасно наводи да постоје потребе за развијењем јавне свести свих произвођача отпада. Развијање јавне свести је важна и неопходна функција у управљању отпадом.

Локалне власти треба да израде план и спроведу кампање за развијање свести о управљању комуналним отпадом. Свака кампања треба да се фокусира на посебно питање управљања специфичним отпадом као и његовом сепарацијом на месту настанка (кампања за рециклажу) и треба да се спроведе са имплементацијом Плана управљања отпадом.

Свака кампања треба да се састоји од три основна нивоа:

- **Претходно истраживање** - проценити однос и понашање према идентификованим питањима о превенцији отпада пре предузимања акција.
- **Кампања** - интензивно локално предузимање мера које се спроводи почетни за вишемесечни период у сарадњи са локалним властима, добровољним групама, пензионерима, приватним сектором итд.
- **Истраживање након кампање** - проценити однос и понашање према идентификованим питањима превенције отпада после предузимања мера и оценити ефективност различитих примењених метода кампање.

12. ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Неоспорна је чињеница да секундарне сировине имају своју тржишну вредност и да је могућност њиховог пласмана на нашем тржишту веома једноставна. Стање на овом тржишту је прилично неуравнотежено и све више зависи од стања на светској берзи, посебно у погледу цена метала и папира. Иако не постоје поуздани подаци о количинама које се сакупе, продају и прераде у унутрашњем пословању, у податке о извозу и увозу може се поуздати у довољној мери за реалну оцену стања.

Законска обавеза о евидентирању сакупљених количина и вршењу карактеризације и категоризације сакупљеног отпада не поштује се у потпуности. Раније је базу података држала Агенција за рециклажу, а њеним укидањем надлежност је прешла у стручну службу Министарства за животну средину и просторно планирање и Агенцију за заштиту животне средине. Новим законским прописима који су усвојени током 2009. године управљање отпадом се уређује на знатно рационалнији начин, а примена овог закона има све могућности да у великој мери легализује, односно елиминише сакупљаче и прерађиваче отпада, у зависности од њихове воље да се и даље баве истим послом.

Ради о значајним финансијским средствима која, пројектована на будући период, могу бити довољна да се систем успостави тј. да се будуће инвестиције обезбеђују и из ових прихода. Начин остваривања финансијских средстава путем манипулације и продаје материјала који имају употребну вредност ближе уређује законска регулатива и подзаконски акти, чији је један део већ донет од стране Скупштине Републике Србије током 2009. године, а други се очекује до половине 2010. године.

13. НАДЗОР И ПРАЋЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ И МЕРА - МОНИТОРИНГ СИСТЕМА

Законом о заштити животне средине предвиђено је да локална самоуправа, у оквиру своје надлежности обезбеђује континуалну контролу и праћење (мониторинг) стања животне средине, при чему мониторинг чини саставни део јединственог информационог система заштите животне средине (члан 69.).

Мониторинг и ревизија су основни делови процеса имплементације. Мониторинг ће одредити да ли су акције из Плана управљања отпадом постигнуте и да ли је отпад у хијерархији у складу са принципима Стратегије управљања отпадом.

14. ГЛАВНИ ЗАКЉУЧЦИ О СТАЊУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

На основу приказаних података, може се закључити да:

- Организовано сакупљање комуналног чврстог отпада покрива око 100 % становништва;
- Руралне области су покриве организованим сакупљањем отпада;
- Једини метод третмана комуналног отпада је одлагање уз поравнавање и прекривање инертним материјалом;
- Стање опасног отпада је крајње проблематично и сложено и захтева посебан и свеобухватан прилаз у свим тачкама од тренутка настајања, преко сакупљања, транспорта, третмана и одлагања.
 - Не постоје постројења за третман опасног отпада;
 - Не постоји систем одвојеног сакупљања медицинског отпада укључујући и кућни опасан отпад;
 - Нема система ни постројења за третман неупотребљивих возила и других специфичних типова отпада;
 - Не примењује се одвојено сакупљање и рециклажа амбалажног отпада и другог комуналног отпада;

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

- Не постоје постројења за третман биодеграбилног отпада;
- Постојећа депонија не задовољава захтеве и стандарде ЕУ и планира њено постепено затварање, санација и рекултивација;
- Не постоје подаци о укупном броју генератора опасног отпада, као ни о укупном броју генератора отпада који се може користити као секундарна сировина;
- За већину отпада, нарочито за опасне отпаде није извршена карактеризација опасних материја у складу са законским прописима;
- Постоји законска основа за класификацију и категоризацију опасних отпада, који се уноси у базе података;
- За сада не постоји ниједно трајно складиште опасног отпада које одговара прописима, а привремено одлагање се углавном врши у кругу предузећа и то врло често на неадекватан начин;

Поштујући усвојену хијерархију управљања отпадом, неопходно је предузети следеће активности:

- Спречавање стварања отпада, посебно имплементацијом чистијих производњи, смањењем опасних особина отпада и увођењем стандарда ЕУ за садржај опасних супстанци (нпр. тешких метала) у производима, подстицање рециклаже, системи снимања стања животне средине и процена животног циклуса производа.
- Успостављање интегралног система за управљање отпадом од настајања до одлагања;
- Успостављање информационог система о отпаду;
- Развој и спровођење имплементације економских инструмената (плаћања, таксе, субвенције итд.) за спречавање стварања отпада и стимулисање враћања отпада у производни процес (хијерархија отпада - принцип: смањење – поновна употреба – рециклажа);
- Увођење ослобађања од такси или других економских инструмената као подстицајне мере предузећима која усмеравају део средстава на заштиту животне средине, рециклажу или поновну употребу отпада као секундарне сировине. Доношење Општинских програма предузећа за управљање отпадом;
- Доношење општинских и програма предузећа за управљање отпадом и успостављање обавезе одвојеног сакупљања рециклабилног отпада;
- Затварање и рекултивисање званичних депонија-сметлишта која не испуњавају ни минимум стандарда за заштиту животне средине;
- Изградњу регионалних санитарних депонија;
- Изградња трансфер станица и станица за сакупљање рециклабилног отпада;
- Изградњу постројења за инсинерацију комуналног отпада;
- Установљавање националног центра за третман опасног отпада;
- Процена могућности постојећих индустријских постројења за третман одређеног типа отпада;
- Изградња регионалних постројења за одлагање опасног отпада;
- Организовање система и изградња постројења за третман медицинског отпада;
- Успостављање система за третман биодеграбилног отпада;
- Успостављање система за третман неупотребљивих возила;
- Успостављање система за сакупљање и третман флуоресцентних цеви;
- Успостављање система за сакупљање и третман амбалажног отпада;
- Успостављање система за сакупљање и третман отпадних уља;
- Успостављање система за сакупљање и третман акумулатора и батерија;
- Успостављање система за сакупљање и третман електронског отпада;

Усвајањем Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Србије“, број 36/2009) успостављен је систем дозвола за сва постројења и активности које се односе на управљање отпадом. За издавање дозвола одговоран је надлежни орган. Један од услова за издавање дозвола постројењима је *радни план постројења за управљање отпадом* који обавезно садржи: опис локације и идентификацију извора ризика, опремање постројења ради спречавања и

контроле загађења животне средине и угрожавања здравља људи, инфраструктуру локације, рад у постројењу, контролу загађења, мониторинг и извештавање, управљање и мониторинг услова у постројењу, односно на депонији, документацију о локацији. Радни план постројења за управљање отпадом се ажурира сваке треће године или код битнијих промена у раду постројења.

15. РЕЧНИК ТЕРМИНА

- 1) *анаеробна дигестија* јесте процес у којем се биоразградиви материјал разграђује у одсуству кисеоника;
- 2) *биоразградиви отпад* јесте отпад који је погодан за анаеробну или аеробну разградњу, као што су храна, баштенски отпад, папир и картон;
- 3) *центар за сакупљање* јесте место одређено одлуком општине, града, односно града Београда (у даљем тексту: јединица локалне самоуправе), на које грађани доносе углавном кабасте предмете, као што су намештај и бела техника, баштенски отпад и материјал погодан за рециклажу;
- 4) *деконтаминација* обухвата све операције које омогућују поновно коришћење, рециклажу или безбедно одлагање опреме, објеката, материјала или течности контаминираних опасним материјама и може укључити замену, односно све операције којима се врши замена опасних материја одговарајућим течностима које садрже одговарајуће мање штетне материје;
- 5) *депонија* јесте место за одлагање отпада на површини или испод површине земље где се отпад одлаже укључујући: интерна места за одлагање (депонија где произвођач одлаже сопствени отпад на месту настанка), стална места (више од једне године) која се користе за привремено складиштење отпада, осим трансфер станица и складиштења отпада пре третмана или поновног искоришћења (период краћи од три године) или складиштења отпада пре одлагања (период краћи од једне године);
- 6) *дозвола* јесте решење надлежног органа којим се правном или физичком лицу одобрава сакупљање, транспорт, увоз, извоз и транзит, складиштење, третман или одлагање отпада и утврђују услови поступања са отпадом на начин који обезбеђује најмањи ризик по здравље људи и животну средину;
- 7) *индустријски отпад* јесте отпад из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома;
- 8) *инертни отпад* јесте отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким променама; не раствара се, не сагорева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи; укупно излуживање и садржај загађујућих материја у отпаду и екотоксичност излужених материја морају бити у дозвољеним границама, а посебно не смеју да угрожавају квалитет површинских и/или подземних вода;
- 9) *карактеризација отпада* јесте поступак испитивања којим се утврђују физичко-хемијске, хемијске и биолошке особине и састав отпада, односно одређује да ли отпад садржи или не садржи једну или више опасних карактеристика;
- 10) *класификација отпада* јесте поступак сврставања отпада на једну или више листа отпада које су утврђене посебним прописом, а према његовом пореклу, саставу и даљој намени;
- 11) *комерцијални отпад* јесте отпад који настаје у предузећима, установама и другим институцијама које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада;
- 12) *компостирање* јесте третман биоразградивог отпада под дејством микроорганизама, у циљу стварања компоста, у присуству кисеоника и под контролисаним условима;
- 13) *комунални отпад* јесте отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства;
- 14) *мобилно постројење за управљање отпадом* јесте постројење за искоришћење или третман отпада на локацији на којој отпад настаје, које се задржава у временски ограниченом

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

року на једној локацији и које је такве конструкције да није везано за подлогу или објекат и може се премештати од локације до локације;

15) *неопасан отпад* јесте отпад који нема карактеристике опасног отпада;

16) *одлагање отпада* јесте било који поступак или метода уколико не постоје могућности регенерације, рециклаже, прераде, директног поновног коришћења или употребе алтернативних извора енергије у складу са D листом;

17) *отпад* јесте свака материја или предмет садржан у листи категорија отпада (Q листа) који власник одбацује, намерава или мора да одбаци, у складу са законом;

18) *опасан отпад* јесте отпад који по свом пореклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован;

19) *оператер* јесте свако физичко или правно лице које, у складу са прописима, управља постројењем или га контролише или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења и на чије име се издаје дозвола за управљање отпадом;

20) *PCB* јесу полихлоровани бифенили (PCB), полихлоровани терфенили (PCT), монометил-тетрахлородифенилметани, монометил-дихлородифенилметани, монометил-дихлородифенилметани или било која смеша која садржи неку од ових материја у концентрацији већој од 0,005 процентног масеног удела; PCB отпади јесу отпади, укључујући уређаје, објекте, материјале или течности које садрже, састоје се или су контаминирани PCB;

21) *поновно искоришћење отпада* јесте било који поступак или метода којом се обезбеђује поновно искоришћење отпада у складу са R листом;

22) *посебни токови отпада* јесу кретања отпада (истрошених батерија и акумулатора, отпадног уља, отпадних гума, отпада од електричних и електронских производа, отпадних возила и другог отпада) од места настајања, преко сакупљања, транспорта и третмана, до одлагања на депонију;

23) *постројење за управљање отпадом* јесте стационарна техничка јединица за складиштење, третман или одлагање отпада, која заједно са грађевинским делом чини технолошку целину;

24) *прекогранично кретање отпада* јесте кретање отпада из једне области под јурисдикцијом једне државе или кроз област која није под националном јурисдикцијом било које државе, под условом да су најмање две државе укључене у кретање;

25) *произвођач отпада* јесте привредно друштво, предузеће или друго правно лице, односно предузетник, чијом активношћу настаје отпад и/или чијом активношћу претходног третмана, мешања или другим поступцима долази до промене састава или природе отпада;

26) *регион за управљање отпадом* јесте просторна целина која обухвата више суседних јединица локалне самоуправе које, у складу са споразумом који закључују те јединице локалне самоуправе, заједнички управљају отпадом у циљу успостављања одрживог система управљања отпадом;

27) *рециклажа* јесте поновна прерада отпадних материјала у производном процесу за првобитну или другу намену, осим у енергетске сврхе;

28) *сакупљање отпада* јесте активност систематског сакупљања, разврставања и/или мешања отпада ради транспорта;

29) *сакупљач отпада* јесте физичко или правно лице које сакупља отпад;

30) *складиштење отпада* јесте привремено чување отпада на локацији произвођача или власника отпада, као и активност оператера у постројењу опремљеном и регистрованом за привремено чување отпада;

31) *инсинерација (спаљивање)* јесте термички третман отпада у стационарном или мобилном постројењу са или без искоришћења енергије произведене сагоревањем чија је примарна улога термички третман отпада, а који обухвата и пиролизу, гасификацију и сагоревање у плазми;

32) *ко-инсинерација (су-спаљивање)* је термички третман отпада у стационарном или мобилном постројењу чија је примарна улога производња енергије или материјалних производа и који користи отпад као основно или додатно гориво или у којем се отпад термички третира ради одлагања;

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ОПШТИНЕ ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

33) *трансфер станица* јесте место до којег се отпад допрема и привремено складишти ради раздвајања или претовара пре транспорта на третман или одлагање;

34) *транспорт отпада* јесте превоз отпада ван постројења који обухвата утовар, превоз (као и претовар) и истовар отпада;

35) *третман отпада* обухвата физичке, термичке, хемијске или биолошке процесе укључујући и разврставање отпада, који мењају карактеристике отпада са циљем смањења запремине или опасних карактеристика, олакшања руковања са отпадом или подстицања рециклаже и укључује поновно искоришћење и рециклажу отпада;

36) *управљање отпадом* јесте спровођење прописаних мера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада, укључујући и надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после затварања;

37) *власник отпада* јесте произвођач отпада, лице које учествује у промету отпада као посредни држалац отпада или правно или физичко лице које поседује отпад.